

Vi hadde en nattsøster som het Kristel. Hun var fra Schwaben og meget søt. Når jeg hørte henne ute på gangen og jeg ikke fikk sove, ynket jeg meg høylytt. Jeg visste da at hun alltid ville titte inn til meg, sette seg på sengekanten og massere meg. Hun fortalte hun hadde lest "Bakom synger skogene" av Trygve Gulbrandsen, en bok som var meget populær på den tiden, særlig i Tyskland. Det var bonderomantikk, storgårder, arv og kjærlighet og masse natur fra - som tittelen sier - de store skoger i Norge. Hun var meget interessert i Norge og ba meg fortelle. Hun mente hovedpersonene i boken het Bjørnstad. Dessverre måtte jeg korrigere det til Bjørndal.

Etterhvert ble jeg bedre og fikk gå oppe, og den 10. november kunne jeg reise tilbake til kompaniet. Det viste seg at det også var et SS-lasarett her i byen, og jeg dro straks dit da jeg hadde fått høre at det var norske sykesøstre der. Dette viste seg å stemme og jeg fikk en hyggelig prat med dem samt med en norsk soldat som het Brunborg. Sammen med Brunborg dro jeg avgårde for å finne frem til våre respektive kompanier. Vi måtte haike med forsyningsbiler og bruke bena, men vi fant dem. Brunborg mistet siden benet helt oppe ved skrittet.

Mitt kompani lå nå i en liten landsby sydvest for Malgobek hvor de var blitt avløst. Vi hadde fått forsterkninger. Jeg ble tildelt en granatkaster og ble troppfører for nye syv mann. Dette var såkalte folketysskere fra Romania. De hadde fått utdelt våpen og jeg satte dem til våpenrengjøring i et lite rom i et hus vi hadde da. Det viste seg at en av pistolene var ladd, og idet en av gutta skulle ta den fra hverandre smeller det og han skyter av seg en finger. Samtidig hører vi fra den motsatte siden av rommet: "Jesus Maria, ich bin verwundet". Gutten med avskutt finger hadde samtidig skutt en kamerat rett i maven. Geringer kommer og får forbundet ham, men mens vi venter på syke bilen, dør gutten. To mann utfall av troppen min før vi har fått kommet igang.

Vi får nå ordre om å kjøre vestover og så sydover, omgå Malgobek og kjøre i retning av Stalins fødeby, Ortsjonekitse. 2 dager kjører vi gjennom en bred dal. Her en masse istykkerskutte tyske biler. Det sies at hele 24. infanteri-divisjon, hovedsakelig polakker, er ødelagt her. Tredje dagen går vi i stilling ved en bekk i utkanten av en landsby. Vi er nå i Georgia. Alle sivile er evakuert herfra, antakelig i full fart. Landsbyen er full av høns og gjess, sauer, geiter og griser, så her kan vi i hvert fall leve godt.

Det heter at vi skal bli liggende her en stund i forsvar. Så igjen må det bygges bunker. Jorden er nå frossen og hard, men min tropp bygger under et nedskutt hus, så det går relativt bra skjønt det er hardt slit. Vi kan bruke bjelker fra huset, så bunkeren blir bra og solid. Kasterstillingen bygger vi like ved.

F O R O R D

108517

Endelig er jeg kommet så langt at jeg har fått skrevet ned mine erindringer fra mine år i krigen - januar 1941 - juni 1943.

Dette er blitt gjort etter sterkt påtrykk fra Ulf og oppbakking fra Duttu.

Underlaget for opptegnelsene har jeg hatt fra dagbøker der jeg noterte litt ned så snart det var anledning. Jeg har supplert dagbøkene med det jeg har kunnet dra frem fra hukommelsen.

Naturligvis er det blitt en del oppramsing, men det viktigste for meg har vært å fortelle om mine opplevelser i all nøkternhet. Takket være dagbøkene har jeg fått med datoer og også mange navn på byer og landsbyer vi passerte og oppholdt oss i. Navnene er naturligvis forsøkt skrevet ned slik jeg hørte dem uttalt.

Oppegård juni 1992.

Ørnulf Bjørnstad

66-99-37 05

ERINDRINGER

Flyet steg hurtig til over 1000 meter og vi gjorde en runde over Askerlandet.

Det var den 7. februar 1941.

^{var blitt}
Vi ble liggende noen dager på Rosenhoff skole i Oslo. Tiden sto stille. Vi måtte høre at den ene sendingen etter den andre ble ropt opp og kunne reise avgårde. Men endelig ble det vår tur og jeg dro sammen med guttene fra Sarpsborg.

Vi var heldige. Syv mann av oss kom sammen med noen offiserer i et kurerfly, en velutstyrt JU-52.

Jeg var veldig spent. Dette var min første flytur. Jeg forsøkte å finne huset vårt i Oppegård der nede, men vi kom altfor langt mot vest. Fjorden var islagt og vi så så båter som dro seg oppover og nedover fjorden i oppløyde spor. Omtrent på høyde med Moss begynte plutselig et maskingevær å knitre. Vi kvakk til og tenkte på ryktene vi hadde hørt at engelskmennene skulle skyte oss ned før vi nådde Danmark.

Imidlertid ble vi hurtig beroliget av en lakonisk stemme som meddelte at det var haleskytteren som hadde våpenrengjøring.

Ved Ferder gikk vi ned i lav høyde - 100 til 200 meter - og vi hadde følelsen av at vi subbet mastene på en damper under oss som strevet seg nordover.

I denne høyden gikk turen videre over Skagerak til vi uten flere opplevelser etter vel en time seilte inn over Danmark som lå som et sirlig lappeteppe under oss.

Et kvarter senere satte piloten flyet elegant ned på Alborg flyplass. Her i Alborg skulle vi overnatte og det viste seg at vi hadde tatt igjen 50 - 60 mann som var kommet ned med tidligere fly. Reisemålet var nå Graz i Østerrike.

Vi hadde alle meldt oss til krigstjeneste i Waffen SS.

Neste morgen ble vi purret tidlig og vi marsjerte til jernbanestasjonen hvor vi gikk ombord i et tog med kurs sydover.

Det var masse tyske soldater med toget, "Urlaubere" (soldater på permisjon), antagelig fra Norge og Danmark.

Turen gikk hurtig ned gjennom det flate Danmark som til vår overraskelse ikke alltid var så flatt. Himmelberget ble passert på høyre side. Turen nedover til Hamburg hadde jeg reist før med min bror Arnstein på ferie i 1939.

Da vi kom til Berlin gjorde toget holdt og vi fikk mat og drikke. Vi ble ledet av to SS løytnanter, SS Untersturmführ Schlager, en liten sprett av en fyr, og SS Ustf. Schlötter som var høy og meget elegant.

På stasjonen var det endel fanger, franske soldater. De sto i en klynge bevoktet av et par tyske "lansere". Soldatene på vårt tog slengte stadig nedsettende ord til franskemennene, noe jeg syntes ikke var særlig pent, og en feldwebel som noen av oss var kommet i prat med, sa at det vel var typisk oppførsel fra besettestropper som selv aldri hadde luktet krutt. - -

Etter en lang reise havnet vi om kvelden i Nürnberg hvor lastebiler kjørte oss til SS kaserne Westland. Her ble vi innkvartert blant flamer og hollendere.

Disse hadde vært et par uker i uniform og forsøkte uten særlig hell å sjefe litt overfor oss.

Dagen etter, mandag 10.2.41, var det rundtur i byen, og vi tittet på severdighetene, hovedsakelig "partidag-gelende" med Hitlers greske klassisisme.

Vi var nå begynt å bli vant til "krigslukten" på jernbanestasjonene - lukten av ertesuppe -, og tirsdag morgen ble vi lastet ombord i toget igjen for reise videre sydover.

Toget var nå mer preget av sivile reisende som alle var interessert i å prate med oss. Vårt inntrykk var at alle var meget optimistiske med hensyn til krigens gang og fornøyde med landets styre.

Ved middagstider kjørte vi inn i Østerrike, eller Ostmark som det nå het, og reisen gikk gjennom et vakkert landskap med fjell og daler.

Om kvelden kom vi til vårt bestemmelsessted Gratz. hovedstaden i Steiermark ved elven Mur. Våre kaserner lå litt utenfor byen i forstedet Wetzelsdorf, og vi ble plassert i den kasernen som skulle bli vårt "hjem" i noen måneder.

Vi ble straks inndelt i grupper (lag) og vi fra Sarpsborg pluss noen fra Drammen dannet en gruppe og bodde på samme rom. De første som var blitt sendt nedover hadde allerede fått utlevert uniformer og var likesom kjentfolk på området. Kveldene var fri til tappenstrek kl 2300. Til den tid var kantinen stedet. Her fikk man alt av drikkevarer til en meget rimelig pris.

Tyskerne hadde imidlertid et uttrykk: Snaps er snaps og tjeneste er tjeneste, så nåde den som ikke var i god form neste morgen kl 0600! Alt regulerte seg selv.

Neste dag begynte tjenesten, først med utlevering av effekter, etc. Den første skuffelsen var at vi var havnet i SS Regiment "Der Führer". Vi hadde meldt oss til SS Regiment "Nordland". Så den av oss som trodde at vi var specialsoldater fordi vi hadde meldt oss frivillig, og dermed ville bli sett på på en annen måte, tok skammelig feil.

Underoffiserene, sturmmennene og Rottenführer betraktet oss nærmest som hår i suppa og løp rundt og kalte oss "Frantz". Hvis noen protesterte og indignert sa at at han ikke het "Frantz", hylte de: "Rett - hinlegen - rett - hinlegen - til alle glemte å protestere. Litt etterhvert fant vi ut at det var rett og slett det vi var - "Franz" - eller en SS-rekrutt.

Fra tiden her i utdannelseskompaniet sier dagboken ingenting. Alene det sier vel også litt. Det ble ikke tid. Eksersis, Gelendedienst fra kl 0600 - 1800 med 2 1/2 times middag, ikke middagshvil som det het. Den tiden måtte brukes til puss og rengjøring av sko, uniform og våpen som var dratt gjennom søle og møkk om formiddagen. Alt måtte være "pico bello" på oppstillingen til ettermiddagstjenesten. Tiden etter kl 1800 ble ofte brukt til sangøvelser. -

Meget av tjenestetiden gikk til straffe eksersis som skulle lære oss konsentrasjon. Teorien var gjerne den at mangel på å kunne, var mangel på konsentrasjon. Det var for eksempel vanskelig å få nordmenn til å konsentrere seg om sang.

Det var også viktig å lære oss å skjelne mellom mann og striper og stjerner på jakken. Det siste måtte absolutt adlydes hvis man skulle slippe ubehageligheter. Underoffiserene brukte urgamle skjellsord og uttrykk som var tradisjon siden før Fredrik den Stores tid. Disse måtte ikke tas personlig. De hørte bare med.

Slit og straffeeksersis gjorde ikke meg noe. Jeg var den gang i meget god form og tok det som trening. Alle skulle jo være med på dette, og det gikk jo derfor hardest ut over de mindre og svakere. De kunne nok ofte ha sine meget tøffe stunder.

Den alminneligste form for samlet straffeeksersis var løping i sandgropen bak kasernen, og "karneval" som besto i skifting av klær og utstyr i løpet av umulig tid, og med oppstilling i kasernegården mellom hver gang. Den letteste formen var å marsjere rundt kasernen å synge etter tjenestetid. Dette da stadig avbrutt av "hinlegen" hver gang sangen ikke var bra nok.

Ellers besto opplæringen i vanlig eksersis, lendetjeneste med MG og stor granatkaster.

Ekstersisen var stort sett som hjemme, bare andre kommandoord, så det gikk greit. I tillegg til det som hittil er sagt om tjeneste, kom 1 time hver kveld med tyskundervisning for de som ikke kunne tysk. Selv ble jeg klarert som tysktalende og slapp dermed denne timen.

Enkelte dager hadde vi sport i form av gymnastikk og løping, noe som var godt likt av alle.

Vi fikk mat 3 ganger om dagen og maten var meget bra og rikelig. Det behøvdes også, for vi var nesten alltid sultne. Hadde vi noe fri om kvelden, møttes vi som sagt i kantinen. Der gikk det gjerne på kaker og øl. Jeg husker at ostekaken deres var særlig god.

Madsen som lå på mitt rom, må nevnes. Han var en mann med et utpreget forretningstalent. Etter tappestrek og inspeksjon av U.v.D. (Unteroffizier vom Dienst) kom Madsen alltid frem med en flaske snaps som han hadde kjøpt i kantinen. Han solgte så snapsen med 100 % fortjeneste pr glass. Dette ble godtatt av gutta og ingen forsøkte å ta opp konkurransen.

Da vi hadde vært ca 2 måneder her i utdannelsesbataljonen, ble det holdt stor kameratskapsaften for oss. Festen ble holdt i kantinen. Sjefen holdt en tale for oss hvor vi ble rost og hvor han fortalte at alt var gått meget lettere enn han hadde ventet. Vi skulle nå bli transportert til en øvelsesplass hvor vi skulle bli fordelt på regiment, bataljon og kompani hvor vi skulle være i fremtiden, og den 11. april, langfredag, gikk vi ombord i jernbanen som fraktet oss i retning Tyskland.

Jeg sovnet på toget og da jeg våknet gled toget gjennom en smal dal med en liten elv i bunnen, nærmest en bekk ved siden av jernbanelinjen. Denne bekken var Donau. Vi hadde nok alle ventet oss noe mer imponerende.

Denne gang endte turen på et goldt, forblåst og gudsforlatt sted. "Heuberg am kalten Mark". Her var det bare 4-5 grå kaserner å se og et sønderskutt landskap.

På oppstillingen første dag hadde jeg feber i over 39 og måtte melde meg syk. Jeg ble innlagt på sykestuen og tilbragte åtte dager i sengen. Mine omgivelser hadde jeg vært lite interessert i denne tiden, men nå våknet jeg opp og hørte at jeg var omgitt av bergensere. De hørtes ikke særlig syke og medtatte ut akkurat. Diskusjonen gikk høylytt om hvilke jenter de hadde "kjøsset". Denne "kjøsningen" hadde, såvidt jeg kunne forstå, foregått på Hylleveien i Bergen. Det var stedet.... Disse bergenserne viste seg da å være Bøbakk, Moss og Taarneby. Vi skulle bli godt kjent og gode venner.

For oss på sykestuen ble det ingen øvelser på Heuberg. Vi fikk bare vite at vi alle var havnet i III Bataljon, Regiment Germania i Division Wiking. For oss var dette en skuffelse. Vi hadde som sagt alle meldt oss til Regiment Nordland som skulle bestå hovedsakelig av nordmenn og dansker.

Og i stedet var vi kommet til et ukjent regiment hvor det stort sett var tyskere. Vi ble trøstet med at Germania var divisjonens eldste og beste regiment.

Vi ble så utskrevet fra sykestuen, hentet med lastebiler og fraktet til vårt stamkompani som lå i Hechingen, en meget pen liten by i Schwaben, Syd-Tyskland. Byen ligger ved foten av de tyske keiseres stamslott "Hohenzollern". Et praktfullt slott høyt hevet over oss, med tårn og spir.

Jeg havnet nå i en granatkastergruppe i 12. kompani. Atte nordmenn var kommet til dette kompaniet og vi var installert i noen trebrakker som var plassert på byens fotballplass. Sjefen for min tropp, som besto av åtte mann, var Rottenführer Grünning, en middels stor firkantet type, tynn i håret og med høy, kraftig stemme, forsanger i kompaniet. Vi var jevngamle. Jeg ble sistemann i troppen og 4. granatbærer.

En "Granatwerfer"-tropp var halvparten av en gruppe som hos oss ble ledet av en "Oberscharführer" (Feldwebel), og den andre troppen ledet av en "Unterscharführer". I vår gruppe var vi 3 nordmenn, Finn Larsen i tropp I og Henriksen og jeg i tropp II.

I Hechingen gikk så utdannelsen videre med eksersis og appell på stasjonstomten og lendetjeneste utenfor byen. Det gikk nå særlig på spesialutdanning med granatkaster, gå i stilling, ta fra hverandre, i stilling igjen, så skyting med skarpt. Jeg skjønnte at det å komme hurtig i stilling var meget viktig og skytterne ved vår kaster var gamle, trenede soldater, såkalte veteraner fra Frankrikefelttoget, og meget hurtige. Til gruppen hørte en kar som opererte avstandsmåleren, og jeg ble tatt ut til å trene endel sammen med ham. Dette var en rolig og fin tjeneste og karen, en eldre Rottenführer, var flink til å ta det med ro. Han kunne jobben sin og lærte meg den.

Hele stemningen var nå krig, oppladning til fronttjeneste, og mitt inntrykk var at det var det gutta ventet på og lengtet etter. Vi trente angrep, angrep og stadig nye angrep, og når jeg spurte Grünning om vi ikke også skulle trene forsvar, fikk jeg til svar at angrep var det beste forsvar. Hva med tilbake-trekning? Vi går aldri tilbake!

Den 14. mai hadde hele regimentet manøver. Regimentet lå plassert på forskjellige steder her i Schwaben, og for oss som lå plassert i periferien, bestod hele manøvren i å marsjere. Bare om natten var vi i stilling og var sikring. Neste dag var det marsjering igjen på harde asfaltveier og med full utrustning. Vi gikk og vi gikk, og "Knobelbecher" (tunge langstøvler) var ikke det beste å marsjere i. Etterhvert viste det seg at fler og fler ikke orket mere. Det var nok i mange tilfeller spill. Først ga de fra seg utrustning og gevær, og etterhvert kom lastebiler fra Hechingen og hentet. De fleste underførerne hang med og bar ekstra utstyr. Jeg sa til nordmennene i gruppa at vi holder ut. Selv hadde jeg i tillegg til mitt eget utstyr fått et granatkasterrør å bære på (ca 21 kg). Til slutt hadde jeg ingen følelse i føttene mer og jeg lurte på om jeg skulle greie det helt frem.

I utkanten av Hechingen sto bataljonskommandøren for å hilse resten av bataljonen, og vi måtte stramme oss opp til honnørmarsj. Den siste kilometeren gikk jeg i ørske. Hvordan jeg fikk levert kasterrøret oppe på loftet av brakken husker jeg ikke. Jeg tror aldri jeg har vært så ferdig. Bena var bare blemmer og blod. Og jeg havnet på sykestuen. Grünning, 1. skytteren og jeg var de eneste av troppen som kom hjem på bena.

Vi hadde gått 70 kilometer. Pinsedagene skulle vi hatt fri. De tilbragte jeg på sykestuen.

Etter en tid i leiren på fotballplassen ble endel av oss innkvartert privat. Jeg var meget heldig og kom til et eldre ektepar med et stort pent hus. De het Henger. Mannen fabrikerte kjemiske artikler som skokrem o.s.v. Et stort pent værelse delte jeg med Sturmman Manske fra kompaniet. Hengers var strålende mennesker som straks opptok meg som et medlem av familien. Fru Henger vasket mitt tøy, strøk det og stelte til mat når jeg kom hjem fra tjeneste. Finn Larsen hadde fått bolig tvers over gaten, og han og jeg fikk ofte være med Henger på stamkroen "Zur Brücke". Ved stambordet traff vi Hengers venner fra 1. verdenskrig. Det var postmesteren, postbudet, politimesteren og noen andre. En meget gemyttlig forsamling. De hadde en noe vanskelig dialekt å forstå, men vi lærte å forstå den etterhvert og det var mye interessant å høre.

Sammen med Henger gikk vi også fine turer i naturen rundt Hechingen og vi besøkte også borgen Hohenzollern.

Henger sa at vi snart ville komme i innsats og ga oss mange gode praktiske råd. En mann med god erfaring fra sin tid på vestfronten. Han sa f.eks. at vi alltid skulle passe på å ha alle knapper i uniformen godt fastsydd.

Jeg tok godt vare på det han fortalte. Og rådene ble meg siden ofte til god hjelp.

Etter pinse begynte vi å se tog med soldater og materiell fra divisjon Wiking på vei østover. Av snakk og andre ting forsto vi at det snart ville bli vår tur.

Så kom dagen da vi forlot Hechingen. Med alt vårt utstyr ble vi opplastet på "Schwäbische Eisenbahn". Familien Henger var på stasjonen med stor pakke og mye godt og vinket farvel! Det siste jeg så var det hvite lommetørkleidet til fru Henger. Jeg skulle aldri se dem igjen.

Vi er nå siste bataljon av div. Wiking, og idag, den 5. juni 1941, damper vi avgårde mot ukjent mål.

Toget drar seg rolig avsted den første tiden. Vi er spente på retningen. Først østover, men så går det nordover. Folk som arbeider på jordene eller går på veiene vinker begeistret til oss.

De har sett mange transporter i det siste og skjønner at noe er på ferde. Turen går uavbrutt hele dagen, og neste morgen våkner vi av at toget står stille på en rangeringsstasjon. Vi er i Nürnberg. Nå går turen østover. Sudetenland? Polen? Vi kjører inn i Bøhmen-Mähren, byen Olnütz og videre til Jegendorf. Her blir vi og våre biler lesset av toget, og turen går videre motorisert.

Vi passerer byen Oppeln og lander i en liten landsby "Brieche". Denne landsbyen ligger ute på en slette med ørkenlignende omgivelser. Vi blir innkvartert privat. Jeg er heldig og kommer inn hos bakeren med en tykk og trivelig bakermadam.

Ryktene er mange. De siste går ut på at vi skal gjennom Russland, ned til Tyrkia og rundt for å falle engelskmennene i ryggen i Afrika.

Nå er det temmelig varmt og tjenesten går ut på marsj og angrep i omgivelser som kan minne om Afrika. Det er ganske hardt med vår tunge utrustning.

En aften har vi kameratskapsfest på stedets vertshus. Kompanisjefen holder en meget krigersk tale, forteller om venns-kapsavtale med Tyrkia. Spørsmålet er bare om Russland vil tillate gjennommarsj. "Men", sier han. "Det spiller ingen rolle! Vi kommer til å dra allikevel!"

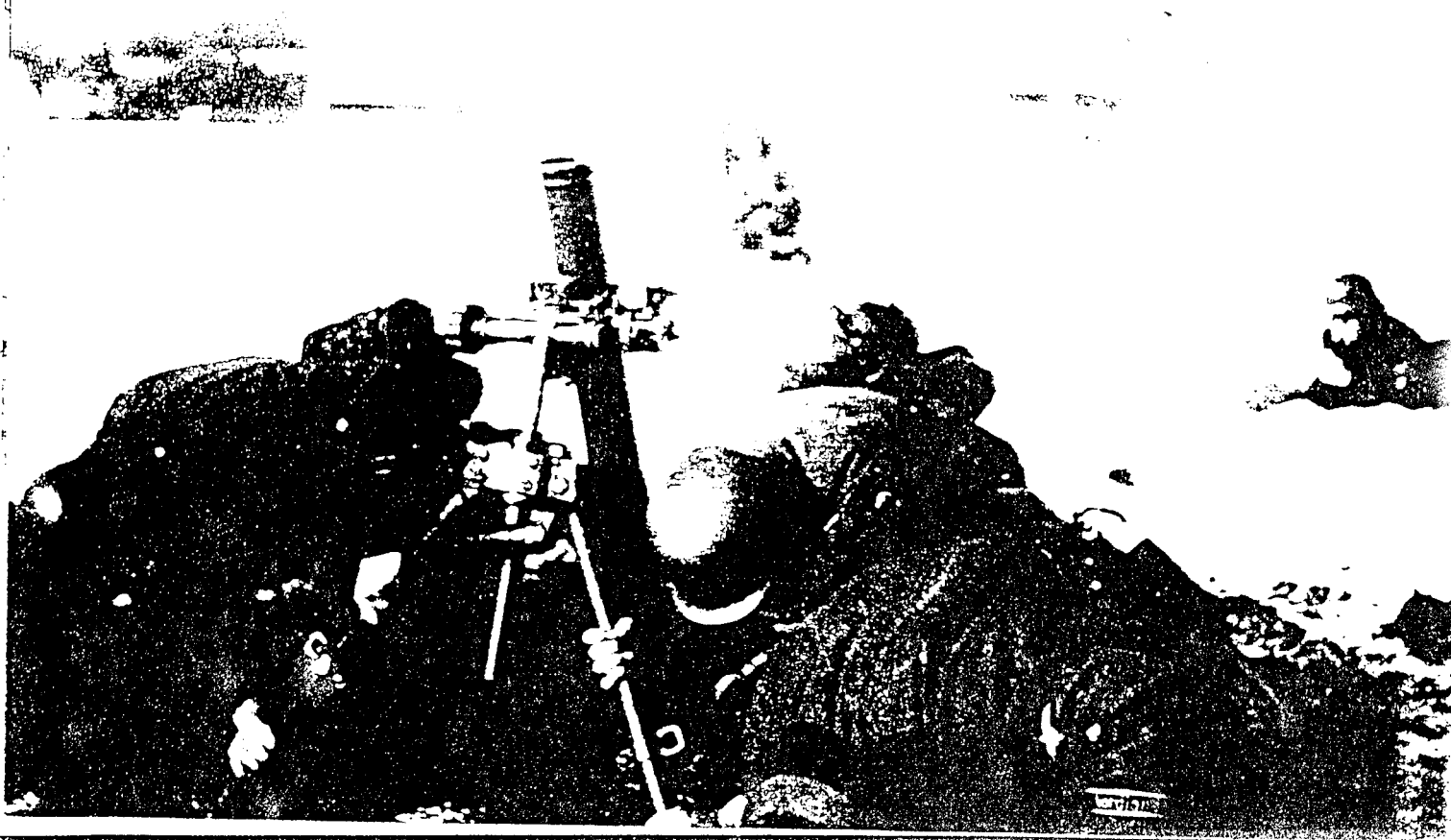
Når jeg litt senere sitter ved samme bord som kompanisjefen, tillater jeg meg å si at det kanskje ikke blir så lett å komme forbi russerne gjennom hele Ukraina, Kaukasus --, men han bare ler: "Vent og se". Det nyttet ikke mye å nevne Napoleons skjebne.

Klagenton-Glernach, 4. Kompanie „Nordland“ mit „Spieß“ August Brandt.
Klagenton-Glernach, 4th Company „Nordland“ with „SM“ August Brandt.

32

Ausbildung am mittleren Granatwerfer, 8 cm (4. Komp.), Schußweite 5000 m, Geschossgewicht 3,5 kg.
Training with the 8 cm medium mortar (4th Company), range 5000 m, weight of projectile 3.5 kg.

Det ble drukket mye øl og kompanisjefen sa at det var drikkeplikt. Jeg var meget forsiktig med ølet, men det var tydelig at de fleste tok ordene alvorlig. Etter flere runder med øl ble vi kommandert opp for å danne en kjede. Vi skulle nå gå i en lang rekke, opp en trapp til et galleri, rundt dette, ned en annen trapp og forbi disken, opp trappen, og så samme runde. Det sto en oberscharführer ved disken og passet på at alle tok en snaps når vi passerte. Etterhvert som kjeden kom igang, skulle vi løpe, og flere og flere falt av og ble liggende rundt i lokalet. Kontrollen ble dårligere ettersom tiden gikk, og jeg så mitt snitt til å helle ut snapsen. Allikevel var det mange jeg måtte helle ned. Alt gikk rundt og rundt, opp trappen, rundt galleriet, ned trappen og forbi disken. Ny snaps.....

Det var en søt fruktsnaps, rød på fargen og jeg følte meg syk og kvalm, men holdt meg på bena. Rekken var nå blitt ganske kort og lukten i lokalet var ikke den beste. Underoffiseren ved disken var borte, så jeg løp ut av lokalet sammen med Grünning som hele tiden hadde gått foran meg i kjeden. Sammen slang vi oss hjem til vårt kvarter.

For meg var det knapt 100 meter å gå, så jeg kom meg i seng relativt fort. Verre var det at sengen ikke ville stå stille, og jeg ble fryktelig kvalm. Heldigvis sto sengen rett under vinduet og ut av dette hang jeg og ga fra meg alt som var spist og drukket.

Bakerfruen vekket meg i tide til tjeneste neste dag. Riktignok var tjenesten utsatt 1 time, men jeg var langt fra i form da jeg stilte på linjen.

Kompaniet så forferdelig ut! Det var også endel folk som manglet. Vi ble telt opp og overlevert til kompanisjefen som sto der frisk og fin. Vi fikk en overhaling for en elendig kondisjon vi hadde o.s.v. Så kommanderte han "Tre av". Tjenestefri!

Jeg stupte rett i seng og min trinne bakerfrue stelte pent med meg. Det siste jeg tenkte før jeg sovnet: Aldri mere rød snaps! Noe jeg har holdt!

Etter en tid med hard tjeneste i Brièche, fikk vi om kvelden den 17. juni marsjordre og kl 0200 om natten dro vi motorisert videre. Den polske grensen ble passert ved Wartenberg. Vi slo leir ved "Warte", i parken til et stort gods. Veldig tidlig den 19. juni går så ferden videre og vi kommer frem til Konski. Det er tydelig å se i hvilken retning dette går. Det vi har sett av Polen er forfalne hus og skitt.

Idag passerte vi generalguvernementsgrensen som ble opprettet av Tyskland/Russland, og vi kommer frem til Ostrowitz. Her går alarmen og vi kjører videre kl 2300. Hele natten og store deler av dagen humper vi videre på elendige veier. Det er klar himmel og temmelig varmt. Vi slår leir 6 mil fra den russiske grensen.

Den 22. juni 1941 vekkes vi av forferdelig flydur og lyden av bombenedslag i det fjerne. Når vi titter ut av teltet ser vi himmelen full av fly av alle slag på vei østover. Radioen forteller at vi er i krig med Russland. I sin radiotale forteller Hitler at Stalin ikke vil holde seg til avtalene de to var kommet frem til og ville forsyne seg mer av Europa enn han hadde lov til. Derfor måtte han straffes og derfor hadde deler av Wehrmacht Heer og Waffen SS fra tidlig imorges gått over grensen til Russland.

Vi ligger nå med vår divisjon i nærheten av byen Lublin i hva vi kaller ferdigstilling og marsjberedskap. Været er fortsatt varmt og fint. Vi vandrer rundt i badebukser og nyter rene ferien de første dagene, og hører stadig nyheter fra fronten. Ryktene går om at vi når som helst kan komme fremover. Men dagene går også. Gutta mekrer. De mener at vi nok blir liggende her til krigen er over.

Den 27. juni begynte vi med vanlig tjeneste og eksersis igjen. Sjefen mente det ikke var bra for moralen med for mye lediggang. Tjenesten var hard i varmen.

Klokken 0530 den 28. juni går alarmen og vi drar videre. Vi får se de første kolonner russiske fanger. Den 30. juni ruller vi over den russiske grensen. Overalt er det tydelige merker på krig. Ødelagt russisk krigsmateriell, avskutte store klumpete panser (tanks) o.s.v. I en liten landsby treffer vi noen sårede Wehrmachtsoldater.

De forteller at man må passe godt opp for "Baumschützen", russiske soldater som sitter oppe i trærne. Det er endel skog her som må sopes gjennom.

Av og til kommer noen svære, tunge russiske bombefly og små dobbeltdekkere - "Rattas" - over våre kolonner. Vi mister fort respekten for dem fordi de stadig legger fra seg bombene et godt stykke fra veien. Vi skyter med alt vi har av håndvåpen og MG, men ser få resultater. Kun en Ratta blir skutt ned langt fremme i kolonnen. Dette er som vanlig kjøring. Noen ganger kommer vi et lite stykke fremover, så står det stille igjen. Plutselig smeller en granat i luften over hodene på oss og så en til ca. 100 meter fra veien. Jeg liker ikke situasjonen og synes det er rart at ingenting gjøres.

Veien står full av biler med soldater. Endelig kjøres bilene ut i kornfeltet med spredning, og vi får ordre til avstigning. Vi får beskjed om at det ligger et russisk batteri i skogen like til venstre for veien og vi får ordre om å rydde opp. Vi tar bare med lette våpen og rykker frem i skytterlinje. Vi nærmer oss skogkanten og jeg venter stadig at vi skal få ild derfra. Jeg er også forbauset over at underførerne går der med hendene i lommen og maskinpistolen hengende over skulderen. Kanskje de vil vise seg, tenker jeg, og er aktpågivenheten selv. Jeg tenkte på russerne i trærne. Vi trampet og tråkket oss gjennom skogteigen, men det viste seg heldigvis at russerne var forsvunnet. Det ble sagt at dette antakelig var forsprengte enheter som opererte bak våre linjer.

Vi kjører videre frem og inn i byen Lemberg. En pen by. Denne byen er erobret av Wehrmacht og er ikke meget ødelagt. Terrenget er her ganske kupert. Overalt ser vi ødelagt russiske panser. Befolkningen er meget vennlig og vinker til oss med ukrainske flagg og kommer for å prate med oss. De forteller at Ukraina undertrykkes av russerne og at det er jøder som styrer byen og fengslene. Noen av gutta i kompaniet drar avgårde for å se de omtalte fengslene. Jeg har ikke lyst. De forteller om forferdelig tilstander og om massegraver.

Vårt kompani blir forflyttet utenfor byen hvor vi må vente på nærmere ordre.

Mens vi ligger der får vi se at det kommer en herre gående ut fra byen i pen blå dress. Han møter en mann og en dame, og denne mannen farer rett på førstnevnte herre i den blå dressen, mens han roper "banditt, Jud". Han griper en spade fra en av bilene og slår løs på den andre som løper avgårde rundt bilene og roper på hjelp. Damen forteller at den fine mannen er direktør for fengslet hvor hennes bror er blitt drept. Ingen av soldatene eller offiserene gjør antydning til å ville gripe inn. Endelig har ukraineren slått ned mannen som ligger tilsynelatende død på marken.

Han graver nå en grav ca. en halv meter dyp, legger mannen ned i den og spar jord over. Når han er ferdig med det kan vi se at mannen ikke er død. Graven beveger seg i hivende pust. Jeg synes dette er forferdelig å se på og ber gruppeførereren vår om å gjøre noe. Han synes visst selv det er ille, og han gjør en ende på mannen med et skudd.

Vi har nå sikringsoppdrag på sideveien til høyre for hovedfremmarsjveien. Vi går i stilling. Opp igjen. Ny stilling. Russiske fly angriper oss stadig og de er nå mere treffsikre. Vi ser en Messerschmith skyte ned 2 Ratta.

Det er regnsvær og veiene som ikke er annet til hardtrampede jorder, løser seg opp. Alt blir søle og vi har et forferdelig slit for å komme videre. Vi er nå ikke langt fra Tarnapol.

Forsprengte russiske tropper ligger overalt i kornåkrene og vi blir jevnt beskyttet derfra. Vårt artilleri skyter ofte sperre-ild, særlig om natten.

Vi er foran nå og i landsbyer vi passerer har innbyggerne satt opp porter med "Willkommen", og vi blir mottatt av piker i nasjonaldrakter som byr oss brød og salt. En vanlig russisk måte å hilse velkommen på.

En kveld får vi ordre om å støte frem med vår bataljon. Flyobservasjoner har meldt et russisk regiment i vårt avsnitt. Vi kjører fremover og kl 0430 får vår "Vorhut" føling med fienden. Vi går i beredtstilling. Plutselig hører vi rasling og en russisk panser dukker opp over en bakkekam. Den smeller av et skudd like over hodene våre. Skuddet går i en husvegg like ved. Før vårt panserskyts kommer i stilling er panseren borte igjen.

Vi rykker igjen fremover. Landskapet er også her temmelig kupert og vi går stadig oppover en slakk bakke. Endelig på toppen kan vi se utover en stor flat dal og på den andre dalsiden litt høyt oppe ligger en landsby. Foran oss ned i dalbunnen ser vi hundrevis av russiske telt, hester og kanoner. Vi har tilsynelatende kommet helt overraskende på russerne, og vi kan se voldsom aktivitet der nede, idet de forsøker å komme i stilling.

Vårt artilleri er alt på plass og sender den ene gruppen etter den andre ned i dalen og landsbyen. (En gruppe består av 4 kanoner, som skyter med alle rør på en gang.) Mot alt hva vi har lært på troppeøvelsesplassen går vår gruppe i åpen ildstilling midt i skråningen og åpner ild. På kantene og foran oss går våre kompanier til angrep. SMG og IG (Infanterigeschütz) er i stilling på hver side av oss. Dette er mer massakre enn krig. Russerne er oss tallmessig langt overlegne, men de er blitt totalt overrumplet og er bare kommet til innsats med MG og MP. Etterhvert skyter en og annen kanon. Dette er et forferdelig slit.

Som ammunisjonsbærer løper jeg frem og tilbake med granater. Gutta ved kasterne får ikke nok.

Til slutt får jeg tak i en kar med motorsykkel med sidevogn slik at vi får med oss mer enn en av gangen. Denne karen finner på at vi skal kjøre en litt annen vei - lenger til høyre for om mulig å komme enda raskere frem og samtidig ikke være utsatt for beskytning fra russerne. Denne veien var en hulvei, d.v.s. nedgravet i terrenget enkelte steder.

Rundt en sving ser vi plutselig rett inn i et russisk maskingevær. Sjåføren min ligger i veirena før jeg vet ordet av det, og jeg som sitter på granatkassene, får slengt meg bak motorsykkelen.

Maskingeværet er heldigvis ubesatt.

Ved middagstider var det hele over. Vi hadde tatt en masse fanger, blant dem flere kvinnelige soldater.

Vi rykket frem og inn i landsbyen. Dette var mitt første egentlige slag - ved Mikolense.

Vi ligger noen dager i sikring. Vårt kompani er lengst fremme i en landsby hvor vi har sterke russiske styrker rundt oss overalt. Vi er utsatt for sterke angrep fra russiske fly og vi får ordre om å trekke oss tilbake til hovedfremmarsjveien. Til tross for at været er blitt bedre er veiene mer enn elendige.

I en landsby eksploderer en ammunisjonsbil. Landsbyen tar fyr. Alle hus har jo halmtak. Det blir fryktelig kaos og det skytes fra alle kanter på oss.

Vi blir avløst i dette avsnittet og kjører sydover på en annen fremmarsjvei. Det regner,- det høljer, - det tordner, og vi er mere ute av bilene og skyver dem frem enn vi sitter i dem. Omsider kommer vi til en liten landsby hvor vi blir liggende et par dager. Bilene med forpleining kommer ikke frem. Heldigvis løper det høner rundt omkring, så vi sulter ikke. -

Lørdag 12. juli 1941 ved middagstider kommer vi frem til en ny liten landsby hvor vi overnatter. De russiske flyene er stadig frempå med bomber. Vi ligger nå sist i divisjonen, men vi får til gjengjeld føle bombene. Russerne angriper også med jagere i lav høyde. Det sies også at ca. 25 russiske divisjoner er omringet her syd for Bialazerkov.

Vi er igjen kommet foran og hele regimentet angriper på linje. Vi har meget artilleri mot oss. Vi skyter og skyter. Det går fort fremover og russerne trekker seg tilbake. Dette er veldig anstrengende. Alt foregår til fots og vi driver russerne ut av en landsby som vi inntar og hvor vi overnatter. Vi er stadig i kontakt med fienden og neste dag rykker vi videre. Vi angriper en høyde som vi tar mot kvelden. Vi graver oss inn. Det er jord over alt. Jeg tenker på all steinen hjemme. Bare matjorden er her 1 meter dyp.

Vi må holde oss våkne for russerne ligger like innpå oss. Vi skyter med MG og MP hele natten. Nester morgen angriper vi videre. Det er også her kupert terreng, men nå kommer vi relativt fort fremover. Fangene vi tar blir bare avvepnet og sendt bakover.

Hvor de gjør av seg er ikke godt å vite?

Mot kvelden får vi plutselig ild fra alle kanter. Det viser seg at vi er gått rett i en felle og er nå omringet av russerne. Vårt kompani er kommet frem til et høydedrag og vi graver oss ned for å forsvare oss. En løytnant løper rundt og kontrollerer stillingene. Han kommer til hullet hvor jeg er nedgravd, og spør hva jeg heter. Når jeg svarer sier han: "Bjørnstad - ikke et ~~skudd~~ tilbake herfra! Dette hullet blir din grav."

Russerne skyter med artilleri hele natten, men antagelig har de kanoner med en meget rasant granatbane. Når vi derfor bare er nedgravd, greier vi oss forholdsvis bra.

Neste morgen, såsnart det blir lyst, ser vi hvordan russerne sniker seg rundt i buskene og åkrene under oss. Fra en liten voll kan vi ligge å betrakte russiske bevegelser. Vi venter stadig at de skal angripe. Men vi er jo relativt sterke som vi ligger her innesluttet med hele bataljonen på et lite område.

Ved siden av meg ved vollen ligger Rottenführer Zimmermann og ser på russerne med kikkert. Tilslutt spør jeg om jeg kan få låne den og tar ham i skulderen. Da faller kikkerten ut av hånden hans. Han har fått et skudd gjennom halsen og er død.

Dagen går med at russerne stadig trekker seg nærmere og vi skyter der vi ser dem. Sulten begynner å gjøre seg gjeldende. Vi har ikke spist på 2 dager. Det eneste vi har er "grønnfôr" som vokser på bakken - en slags erter. Det russiske artilleriet dekker oss stadig inn. Neste dag er sulten temmelig prekær, og særlig er vi tørste.

På vår nordside skråner terrenget ned mot en liten dal som strekker seg vestover. Jeg mener at ved å følge dalen må man kunne komme frem med melding til regimentet og kanskje få hentet mat. Jeg snakker med Grünning om dette og han sier ~~ja~~ jeg gjerne må prøve.

Et stykke nedenfor høyden vi ligger på er en kornåker. Jeg sniker meg dit ned gjemt av åkeren. Med maskinpistolen i helspenn sniker jeg meg nedover mot et kratt som går midt i dalen. Jeg ser meg godt omkring, men kan ikke se russere noe sted. Til venstre for meg står et russisk art. batteri. Jeg er klar over at deres fremskutte observasjonspost kanskje kan få øye på meg, men regner med at de ikke vil skyte på en enkelt mann.

Det viste seg ganske riktig at det gikk en liten bekk inne i krattet. Det første jeg gjorde var å legge meg ned å drikke. Det var solskinn og varmt og jeg var mektig tørst. Jeg vasset avgårde nedover bekken. Samtidig måtte jeg holde øye med høydene på begge sider. Dalen ble trangere etter-hvert. Etter et stykke svingte bekken mer mot venstre. Jeg mente jeg måtte mere mot høyre.

Forsiktig snek jeg meg ut av buskene for å orientere meg. Like foran meg til venstre var en hole.

Jeg tenkte at jeg kanskje kunne komme meg opp på siden av holen. Jeg var ikke kommet to skritt før en serie fra et MG braste inn i buskene over hodet på meg. Jeg kastet meg ned og rullet meg ned i bekkeleiet og løp oppover bekken. Ca. 50 meter høyere oppe tittet jeg over kanten og oppdaget russiske stillinger på forkant av holen.

Jeg forsto nå at jeg ikke hadde noen mulighet til å komme videre, og jeg snek meg tilbake samme vei jeg var kommet og havnet hos gruppen med negativt resultat.

Det russiske artilleri skjøt non stop og høyden vår var totalt pløyd opp.

Ved middagstider ble det plutselig meldt panser og på høyden på den andre siden av dalen så vi fem pansere komme rullende. Var de russiske eller tyske? Det var umulig å se. Vi hadde ikke noen våpen mot pansere her. Var våre panserkanoner med? Det visste vi heller ikke. Nede ved bekken svingte panserne til venstre for oss og vi fikk se jernkorset på sidene av dem. De var tyske! Vi brølte ut et lettet hurra! Plutselig begynte panserne å skyte og vi stormet ut av hullene og løp etter dem. Kommet et stykke nedover så vi russere som flyktet og i en liten dump sto et batteri russisk artilleri. Det var de som hadde beskyttet oss hele tiden. De russiske kanonerene hang døde over kanonene som de var fastlenket til. Det var første gang jeg så dette. Forresten også den siste.

Panserne var stoppet opp og vi fikk varm te å drikke. Det smakte herlig.

På noen slakke høyder bak artilleristillingene ligger en liten landsby som vi angriper og inntar. En masse fanger.

Neste dag etterat vi har fått i oss mat igjen går angrepet videre. Vi støter straks på hard motstand. Panserne våre er kjørt vekk. De var antagelig ønsket andre steder. Igjen må vi grave oss ned, men denne gangen er vi heldigvis ikke omringet. Vi har mange sårede og også falne. Det menes at vår bataljon har gått uforsiktig frem. Vi har nesten ikke granater til kasterne, og vi hører at PAK IG er i samme situasjon. Vi er hardt ute og blir stadig beskyttet av russisk artilleri og av store granatkastere. 12 cm. Om kvelden kommer også russiske bombefly og legger sine egg. En meget svart dag.

Så snart det blir mørkt må vi tilbake for å hente ammunisjon.

Neste dag ser det litt lysere ut. Vi har kjørt opp en god del artilleri. Disse legger en morderisk ild mot de russiske stillingene like foran oss. Vi er nemlig gått ut av nattens hull og har rykket litt frem. Min gruppe har søkt ly under en liten bro hvor vi er forholdsvis godt beskyttet mot det russiske artilleri og MG. Gruppeførereren ser etter om vi alle er til stede. En mann mangler! Henriksen i den andre troppen.

Vi finner ham liggende på flate bakken et stykke fra broen. Stakkaren må være død. En tar ham i skulderen. Da reiser han seg og gnir seg i øynene. Henriksen var trett og hadde bare sovnet i alt bråket!

Det viste seg nå at det var umulig for oss å komme videre. Tapene ville bli alt for store. Til vår glede får vi høre at det var anfordret Stukas. Om ettermiddagen kom flyene og det ble et fryktelig spektakkel. Flyene stupte ned over de russiske stillingene like foran oss. Vi skjøt opp hvite lyskuler fordi vi syntes de var farlig nær oss. Da stukaene var ferdig med oppdraget sitt, stormet vi inn i de russiske stillingene, tok fanger og slo oss ned for natten.

Dette hadde vært en hard uke og vi hadde hatt store utfall. Dagen etter blir vi avløst av Wehrmacht som nå skal overta dette avsnittet. Slaget ved Taratsja.

Det var godt å komme tilbake til bilene, få vasket og barbert seg og skiftet undertøy. Vi blir liggende noen dager i denne landsbyen. Kirsebærene er modne og vi spiser masse. Jeg fyller kokekaret og blander bærne med sukker. Noe så leskende kunne jeg da aldri ha smakt før.

Vi farter nå rundt som sikring for regimentet. Det regner igjen og veiene er den rene sump. Vi får etterhvert mye kontakte med innbyggerne når vi ligger stille i landsbyene. Særlig ungdommene kommer og vil prate. Mange kan endel tysk. Dette er Ukraina og her er de ikke særlig glade i Stalin og russerne. I de områdene vi har tatt danner de milits og setter inn egne ukrainske borgermestre. Dessverre ser vi allerede enkelte resultater av den tyske politikken.

Tidligere hadde ukrainerne måttet tåle russiske kommissærer. Befolkningen var hårdt prøvet. De var vennlige overfor tyskerne i håp om noe bedre. Hva gjør tyskerne? De setter inn sine kommissærer på de samme steder hvor russerne hadde sine før. De fortsetter der russerne slapp. Man kan bare undre seg over så dårlig psykologi. Resultatet blir naturligvis at samarbeidsviljen fra ukrainernes side forsvinner.

De hadde regnet med frihet hos tyskerne. Særlig erfarer vi dette når vi kommer en tur nordover til Bijalazerkov, en litt større by. Der er allerede de brune med hakekors på armen i full sving med befolkningen, d.v.s. å organisere dem. Rydd, jobb for Wehrmacht.

Vi kjører igjen sørover. Wehrmacht har anfordret oss i en landsby hvor de to ganger er kastet ut av russerne, men har greid å ta den tilbake. Vi avløser Wehrmacht. Russerne ligger med store styrker like utenfor landsbyen. Neste morgen begynner russerne å varme opp med kraftige artilleriangrep, og vi skjønner at et angrep fra infanteri er underveis.

Vi er nå gått inn i Wehrmachts stillinger i utkanten av landsbyen. Russerne kommer i tette rekker. Heldigvis har vi nå ammunisjon nok. Trosset står like bak oss gjemt av noen hus.

Vi skyter fra alle rør, en morderisk ild. Vi kan høre hvordan russiske offiserer og kommisærer forsøker å jage russerne fremover. Russerne har voldsomme tap og trekker seg tilbake til egne stillinger. Jeg teller granatkassene som ligger rundt omkring. Det viser seg at vi i troppen har skutt 173 granater. Vi får med oss 8 stk. om gangen og det blir å løpe frem og tilbake hele tiden. Så opptatt blir vi av jobben at det ikke blir tid til å tenke på fare.

Dagen etter blir vi liggende i stillingene våre og russerne forholder seg rolig. De har fått stekket vingene grundig. Skyter bare med artilleri. Landsbyen her som er litt større heter Miropol.

Vi blir igjen avløst av Wehrmacht og kjører tilbake til panserfremmarsjvei Øst, og støter videre i sydøstlig retning.

Russerne angriper kolonnen med jagerfly i lav høyde og vi har endel utfall. Våre lette FLAK (luftkanoner) skyter ned et fly.

Hele regimentet er nå på fremmarsj - på samme fremmarsjvei. Alt går fryktelig tregt på grunn av bunnløs søle. Ryktene sier at vi skal angripe Odessa. Vi overnatter i byen Wetlovska.

Igjen har vi sikringsoppdrag. Dette går hele tiden på rundgang mellom bataljonene i divisjonen. Vi kjører gjennom en stor skog. Vi er i teten og ser ikke noe til russerne. Imidlertid viser det seg at skogen er full av dem. De slipper oss forbi og går så til angrep på divisjonsstaben. 9. kompani blir innsatt og tar ca 600 fanger.

Vi er kommet frem til en liten landsby, Smilja, ved Djnepr.

Det viser seg at våre tankbiler ikke er kommet frem i søla og vi må derfor slå oss til ro og sikre 1. bataljonens fremmarsj nordfra. 2. bataljon må overta vårt oppdrag og vi blir liggende som sikring. Det er pent vær. Her er mye frukt, særlig aprikoser, og vi steker "kartoffelpuffer". En stund har vi det fint. Det lærer man å verdsette.

Våre tankbiler er kommet og vi trekker frem til hva vi kan kalle en halvøy i Dnjepr, en stor sandbanke bevokst med kratt. På en åpen glenne midt på øya går vi i stilling med kasteren og slår opp telt.

Kl. 0400 om morgenen våkner vi. Vårt PAK skyter. Tre russiske kanonbåter ligger på den andre siden av elven. Antagelig har de vært oppover elven og forsøker nå å komme tilbake til Svartehavet. Elven er ca 1000 meter bred og båtene er godt kamuflert. Båtene tar nå opp kampen og det viser seg at de er meget godt bestykket. De legger ilden på øya vår og stranden bak. I løpet av null komma nix får vi gravd oss ned, men her er det bare sand og det er vanskelig å få lagd skikkelig hull.

I fem timer er vi utsatt for et fryktelig bombardement. Vi kan ingen ting gjøre for å forsvare oss på øya, men hører at det er kjørt frem "Haubitzer" på stranden som har tatt opp kampen i direkte beskytning. Mot kvelden går en av båtene i luften. Alle tre er antakelig sterkt skadet og russerne har nok sikkert forlatt dem. Alt er stille. Vi blir liggende her i sikring. På dagen kan vi bade i en vik på strandsiden av øya. Solen skinner og det er meget varmt. Om kvelden får vi plutselig sterk MG-ild. Vi oppdager hvor den russiske stillingen er og sender et par granater fra kasterne. Det blir stille.

Neste dag har vi det samme været og vi kan igjen bade og kose oss.

Nå får vi se ganske mange russere på den andre stranden. Vi er innskutt med kasterne og sender skudd over som sitter godt. Henriksen og jeg har vakt fra 2400 til 0200. Plutselig hører vi kvist som blir brukket inne i krattet og lave russiske stemmer. Vi vekker de andre og skyter med gevær inn i krattet. Russerne svarer med MP. Antakelig en russisk Spähtrupp (speidertropp). Vi hører bråk der inne og begynner så smått å regne med at de stikker sin vei. Vi setter opp en oppklaringstropp til å gjennomføre øya. Ingen russere å se.

Etter et par dager i disse stillingene blir vi avløst av italienere på vårt kompaniavsnitt, små alpejegere med dusk i hatten. De går inn i våre stillinger med en hel bataljon hvor vi hadde et kompani, altså 4 ganger så mange mann. De er sikkert meget sosialt innstilt og ligger meget tettere sammen. Russerne

angriper oss med bombefly men uten særlig resultat.

Ferden videre går langs Dnjepr sydover. Alle mulige rykter går om hva som skal hende oss, - det siste er at vi skal trekkes tilbake til Tyskland.

I løpet av tre dager kjører vi ca 150 km. Det sies også at vi skal angripe Jekatarinoslav (Djneprosesjinsk), en stor industriby som går nesten i ett med Djnepropetrovsk.

Vi angripes av 9 russiske fly. Tre blir skutt ned, vi går i beredskapsstilling i en liten landsby utenfor Djeneprosesjinsk. Russerne skyter fra alle hold i natt, MG, artilleri, etc. Byen er meget sterkt besatt med russere.

Etter kraftig artilleriforberedelse fra våre angriper vi om morgenen. Terrenget foran oss skråner nedover mot elven og byen. Til å begynne med kommer vi ganske fort fremover, og russerne trekker seg bakover ned i byen. Vi tar endel fanger. Her er det for det meste småhus med hager.

Vi kommer frem til en jernbanelinje. Det russiske artilleri har lagt en sterk sperreild. Den må vi gjennom. Vi må passe på å løpe mellom gruppene av skudd. De skyter 4 og 4 skudd. 4 skudd er en gruppe, - så lade og 4 skudd igjen. Den åpne strekningen uten dekning er heldigvis ikke så lang. Vi kommer derfor over med få utfall. Jeg tror nok det er den hurtigste 100-meter jeg har gjort med pakning.

Nedover mot byen går det igjen forttere. Vi med granatkaster går i stilling bak et hus og legger ild like foran infanteristene. De løper med MGene i armene og skyter fra hoften. Russiske fanger strømmer imot oss og bakover. Vi må ned med kasterne og i full fart etter.

Endelig nede i byen blir det kraftige gatekamper. Nå har vi ingen bruk for kasterne mer og må gå med som vanlige geværskyttere. Russerne sitter fast overalt og enkelte ganger er vi like innpå dem. Det skytes og det kastes håndgranater. Jeg er nå 3. skytter ved kasteren og røret som jeg vanligvis bærer pluss resten av granatkasteren har vi satt fra oss ved Kompani Gefechtstand som er opprettet ved en åpen plass. Russerne trekker seg overalt bakover og vi nærmer oss et fabrikkområde. Her fabrikeres antagelig jernbaneskinner for det ligger stabler med slike overalt på et område som går helt ned til elven. Det viser seg at området er minelagt og vårt angrep går i stå. Pionerer må frem for å rydde opp.

Vi har nå erobret hele byen. Hele regimentet var med på dette. Westland og Nordland har samtidig tatt Dnjepropetrovsk. Hele divisjonen er nå fremme ved Dnjepr. Gruppen flytter inn i et hus hvor vi er stoppet. Plutselig hører vi russiske stemmer fra

Daria lachte. »Nix Kolchos«, sagte sie vollkommen ruhig, »ich habe deutsche Pravka.« Sie reichte dem Oberfeldwebel den Schein. Quelle las ihn verblüfft. »Das ist egal«, sagte er selbstherrlich, »der Befehl kommt von ganz oben, da kann der Wisch da nichts ändern.«

Darias Gesicht verfärbte sich. Sie wußte nichts von der Kompliziertheit der deutschen Militärbürokratie und vor allem nicht, daß der freundliche Ic, der ihr den Schein ausgestellt hatte, längst gefallen war, genauso wie der Leutnant, der sie entdeckt hatte, ja selbst der nette Hauptfeldwebel, der ihr die Lebensmittel und den Schein gebracht hatte.

»Das gibt es nicht«, sagte sie ungläubig, »die Pravka ist von einem deutschen Offizier —«

»Gibt es nicht«, spottete der Oberfeldwebel, »alles gibt es! Schluß mit dem Palaver. Morgen kommt die Kuh in die Kolchosa.« Damit wandte er sich energisch um und stampfte, begleitet von seiner kleinen Streitmacht, zum nächsten Gehöft.

Daria stand regungslos und starrte ihm nach. Tausend Gedanken wirbelten in ihrem Kopf wild durcheinander. Sollte sie nachts mit Soschka und Jhor flüchten? Aber das war doch alles so sinnlos. Man konnte doch nicht zugleich vor den Russen und vor den Deutschen fliehen. Daria beschloß, zum Hauptmann zu gehen.

✱

Der Oberfeldwebel meldete am nächsten Morgen: »Da ist eine, Herr Hauptmann, die hat einen Wisch von irgendeiner Wald- und Wiesen-division; in dem steht drin, die Kuh gehört ihr.«

»Das gibt es nicht«, entschied der Hauptmann, »Befehl ist Befehl!«

»Das habe ich ihr gestern auch schon gesagt, doch das Biest wehrt sich mit Händen und Füßen.«

Der Hauptmann dachte, es handle sich dabei um eine alte Frau, und die Sache war ihm ausgesprochen unangenehm. »Leider können wir keine Ausnahme machen«, sagte er schließlich, »wo kommen wir denn da hin?«

Der Oberfeldwebel nickte zufrieden. »Wir werden morgen mit ein paar Männern hingehen und die Kuh dem Starosten, der für die Kolchosa verantwortlich ist, zustellen.«

Dem Hauptmann gefiel die ganze Sache nicht. Aber was konnte er tun? Demnächst sollten die Ia-Führer kommen, dann würde schon alles klappen. Die Erzeugungsschlacht in der Ukraine war so wichtig wie die Zechen an der Ruhr. Darum waren sie ja hier, um dafür zu sorgen.

DB
K
Gummig

Männer der Waffen-SS in Bereitstellung.

För angrepet på Kamarka (Drohodit)

kjelleren og vi roper at de skal overgi seg. Men alt blir stille. Vi roper igjen, men uten resultat. Vi leter etter en nedgang og en eller annen kaster en håndgranat inn gjennom et vindu. Da roper en kvinnestemme: "Nicht schießen". Ut fra kjelleren kommer 8 - 10 sivilister. Heldigvis var ingen såret av håndgranaten da de hadde vært i et siderom. Vi slår oss til i huset og får forpleiningen vår. Moren i familien, kalt "Madka" er hyggelig, og vi deler maten med henne og de andre sivile. Vi blir i huset til dagen etter i påvente av beskjed om at pionerene har fått ryddet fabrikkområdet.

Grünning og jeg gikk i natt inn på fabrikkområdet for å finne ny stilling. Russerne er forsvunnet over elven. Vi tar ut stilling helt nede ved elven hvor vi kan grave bunker under en stabel med skinner. Trygt og godt. Jeg går alene tilbake for å hente gruppa. På tilbakeveien med de andre gutta er det plutselig en snikskytter som skyter på oss, men vi kommer helskinnet frem til Grünning. Da vi forteller at vi har fått ild fra et eller annet sted på området, bestemmer Grünning at vi må ut å speide og finne synderen.

Jeg melder meg frivillig og fem mann av oss gjennom søker området uten å finne noen.

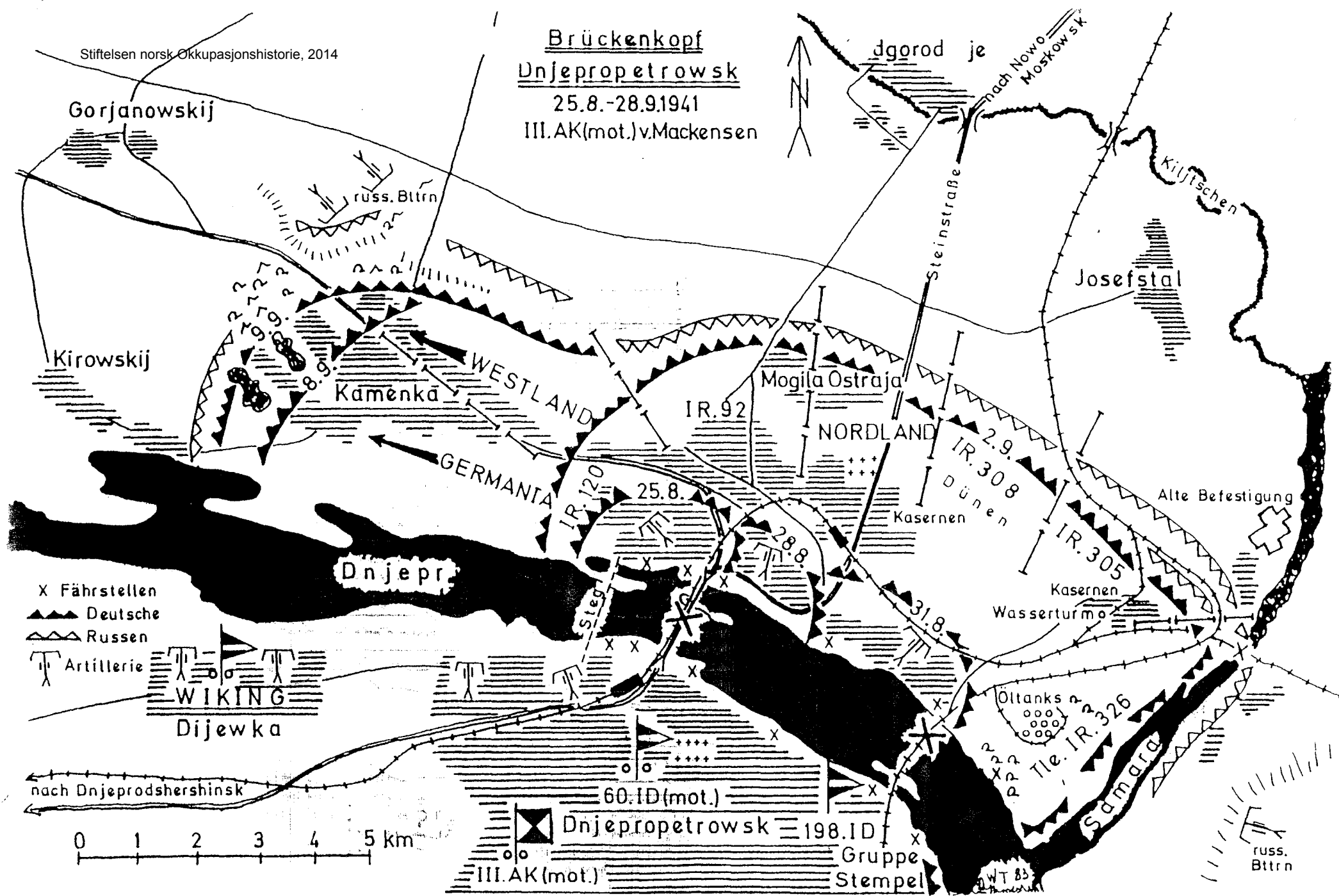
Vi har innredet en fin bunker under skinnene. Grünning har fått tak i en grammofon og vi spiller gamle russiske plater. Av og til kan vi se russiske soldater på den andre siden av elven som er vel 1000 meter bred. Vi sender noen granater over, men stort sett er her stille. Vi benytter tiden til å vaske og barbere oss og å sette sakene våre istand. Av og til blir et par av oss trukket tilbake til kompaniet i byen hvor vi får anledning til å se litt på denne.

Byen er som de fleste russiske byer vi har sett. Jeg leter etter en typisk handlegate, men noe slikt finnes visstnok ikke. Forretninger med utstillingsvinduer finnes heller ikke. Overalt er det fryktelig skittent. Byen skal ha ca 150.000 innbyggere og ca 40.000 ansatt i den store fabrikk. Vi titter litt på jentene som er smilende imøtekomende. Wehrmachtsoldatene rusler allerede rundt med dem. For oss i Waffen SS er dette tabu. Det er strengt forbudt og propagandaen har virket slik at de er helt uinteressante for oss, for å si det pent.

Etter noen dager blir vi avløst av pionerer fra divisjonen. Det er hardt å gi fra seg den fine, sikre bunkeren. Flyene som kom hver natt sjenerte ikke oss.

Vi kjører inn i Dnjepropetrovsk og blir forlagt på en skole. Her må vi ligge noen dager. Italienerne som vi egentlig betrakter som lite egnede soldater, har imidlertid gode ingeniørtropper, og etter at Wehrmacht Heer har fått kjempet seg til et brohode på den andre siden av elven, får italienerne laget en pontongbro.

Brückenkopf
Dnjeopetrowsk
25.8.-28.9.1941
III.AK(mot.)v.Mackensen

Russerne har kjørt opp en masse artilleri mot brohodet, og Wehrmacht kommer ikke videre. De anfordrer SS.

Vi skal altså utvide brohodet, og regiment Westland skal først over stegen (broen).

Det tar tid med et helt regiment, det kan kun gjøres om natten, og vi blir stadig avbrutt av russiske luftangrep samt artilleri.

Jeg er ikke frisk om dagen. Har vondt i maven og hodet og feber i 38.8, så jeg er glad for at vi blir liggende noen dager på skolen.

- Om kvelden den 6. september får vi marsjordre. Vi skal over stegen. Om natten går vi over elven. Russiske fly kaster hele tiden bomber som faller i vannet på begge sider av oss. Italiaerne har en fæl jobb med å reparere hver gang stegen blir truffet.

Bataljonen bruker hele natten på å komme over og vi går frem og inn i stillingene som Wehrmacht Heer har gravet ut. Det er voldsomme artilleridueller her og terrenget er totalt sønderskutt. Her ser ut som bilder fra stillingskrigen i 1. verdenskrig.

Karene fra Wehrmacht som ligger i stillingene ser veldig slitne ut. De har ligget her i ca. 14 dager og har gjort flere angrepsforsøk med store utfall. De er lykkelige over å bli avløst av oss.

Det heter at vi skal angripe kl 0900 og vårt artilleri, Wehrmacht H. pluss italienske 24 cm skyter forberedende ild. Det sies at vi alt har 40 batterier på vår side, men at russerne har ca. 60, så dette er et fryktelig materialslag. Det meste går over hodet på oss, - de søker hverandre.

Litt over 1200 får vi ordre om å storme. Vi angriper på bred front over hele brohodet som slettes ikke er så lite. Hele divisjonen er i angrep. Til venstre for oss ned mot elven har vi Westland, til høyre Nordland. Store maskingevær til høyre og venstre for kompaniet skyter voldsomme serier, mens vi - store granatkastere - har fått ordre om å løpe med for å gå i stilling for vanskelige mål.

Det går fremover i stor fart og etter ca 100 meter dukker de første russere opp - med hendene over hodet. De blir bare sendt bakover. Terrenget her er temmelig flatt men med små hus og haver. - Sammen med oss løper en kaptein fra Wehrmacht Heers artilleri. En mann har nok å gjøre med å rulle ut telefontråd og kapteinen løper med telefonen om halsen og gir stadig korrektur tilbake til batteriet.

Han er en frisk kar, var med i 1. verdenskrig, og kommer stadig med vitser mellom korrekturane og legger den ene gruppen av granater etter den andre like foran oss. Fangne russere, eller russere som gir seg over, kommer jevnlig mot oss med hendene i været.

Ut på ettermiddagen får vi ordre om å vente. Det viser seg at Westland har fått vanskeligheter til venstre for oss. De har truffet på en russisk kadettskole som forsvarer seg meget godt.

Det sies at vår bataljon har tatt ca. 1200 fanger i dag.- Vi går nå ned i gamle russiske stillinger for å forberede oss på natten, og får frem mat. Som gutt leste jeg en bok av Knut Versvik fra første verdenskrig. Den het "Fra menneske til soldat." Han beskriver denne prosessen: Forråingen og ufølsomheten overfor menneskeliv. Dette slår meg mens vi sitter i denne russiske stillingen. Her ligger flere døde russiske soldater - og vi er glade for å få i oss mat. Menneskets evne til å overleve.

Tidlig neste morgen setter angrepet igang igjen etter voldsom artilleriforberedelse. Det går noe langsommere, men godt fremover. Westland har fått nedkjempet kadettkasernene nede ved Dnjepr og er med oss igjen. Dette er harde kamper og vårt artilleri gjør en fabelaktig jobb. De greier å legge ilden like foran oss etter som vi rykker frem. To ganger får vi anledning til å gå i stilling med kasterne og beskytte innebygde russiske stillinger. Nevnte Wehrmacht Heer kaptein roser oss og kaller oss sigøynerartilleriet, da vi jo har alt på ryggen. Nå blir to av gutta i granatkastertroppen min hardt såret. Jeg er med på å forbinde dem og får sendt dem bakover. Om kvelden får vi plutselig ild fra siden og det viser seg at vårt kompani er kommet for langt frem i forhold til de andre. Vi trekker oss tilbake og graver oss ned på linje med de andre. Her får vi beskjed om at denne linjen må holdes til broen blir ferdig slik at panserne kan komme over. Brohodet er nå betraktelig utvidet. Landsbyen heter Kamenka.

Her graver vi oss ned i bra stillinger. Og det trengs. Det russiske artilleri har nemlig funnet oss, men det meste av ilden går allikevel over oss. De russiske stillingene er ca. 150 meter borte. Vi får endel russiske overløpere om natten. De er gode å ha til å utvide stillingene våre.

Henriksen greier igjen å få munterheten frem. En dag opplever vi at han kommer ruslende bakfra med buksen i den ene hånden og tre hurtigskytende geværer i den andre. Foran seg har han tre russiske soldater. Han hadde "trådt av på naturens vegne" i noen busker lenger bak da det plutselig sto tre russiske soldater foran ham.

Han satt jo på huk men ropte "Overgi dere" på russisk, (det lød noe slikt som "rykki ver"), og russerne som antakelig hadde gått seg vill, kastet straks fra seg våpnene og fulgte med ham til gruppa.

På grunn av utfallene vi har hatt blir vår 2. tropp foreløpig oppløst og vi danner en fulltallig tropp. Alle sivile er rømt fra landsbyen og vi har et bra tomt hus like ved stillingen.

Vi har også fått slaktet en gris og har bra med mat. Vi steker pannekaker og koker kirsebærgrøt.

Foran stillingene har vi satt opp en blende, d.v.s. et tett gjerde av halm så russerne ikke kan se inn. Selv om han skyter på måfå av og til, får vi mer bevegelsesfrihet på den måten. Hver natt må kompaniet sende mathentere over til Dnjepropetrovsk da kjøkkenvognen ikke kan komme over stegen. En natt er Holtgaard fra Drammen med og henter. På turen tilbake må de stå og vente på å komme over stegen da russerne bomber. Plutselig kommer en bil og kjører opp ved siden av Holtgaard. Han var en av de nordmenn som tidligere ikke hadde lært noe tysk men som nå har lært seg endel soldaterslang. Det er mørkt og Holtgaard ser ingen personer tydelig. Så høres en stemme fra bilen: Nå gutten min, hvordan går det? "Scheisse", sier Holtgaard, et svar som jo ville være naturlig nok i daværende situasjon. Plutselig får han se generalflagget foran på bilen hvorpå Holtgaard smeller helene sammen og roper "Scheisse, Herr General, Scheisse"! - - Det viste seg å være vår divisjonskommandør, General Steiner, som var en meget gemyttlig kar. Han moret seg over det høflige og meget opplysende svaret.

Episoden ble naturligvis kjent i hele kompaniet og svaret ble siden et munnhell hos oss - "Scheisse, herr General".

En annen episode her fra Kamenka gjaldt Madsen, også fra Drammen. Den samme som solgte snaps i Graz. Han fikk lyst på litt svinestek. Nå var det imidlertid kommet en ordre fra regimentet at ikke en hvilken som helst soldat kunne gå og forsyne seg på Kolkhoset i landsbyen.

Det måtte foreligge et dokument fra regimentet. Madsen gikk til kolkhoset, traff en "madka" og sa at han skulle bare ha en liten gris. "Dokkomenta, dokkomenta", sa madkaen. "Alt i orden", sa Madsen, rev ut et blad fra soldboken sin hvor det var et stempel og skrev på norsk: "Lappen er din, grisen er min. Hilsen Madsen." Madkaen var fornøyd og Madsen ruslet avgårde med grisen.

Dagene går. Noen skarpskyttere har funnet ut at de fra loftet, rommet under halmtaket, har fin utsikt til de russiske stillingene og til noen hus bakenfor hvor russiske reserver holder til. De innretter seg der oppe. En ettermiddag går jeg dit opp. De har laget et smalt hull i skråtaket.

Når jeg titter gjennom med kikkertsiktet på geværet ser jeg rett inn på en gårdsplass, antakelig ca 300 meter borte, kanskje litt mer. Alt er stille. Ikke et menneske å se. Plutselig kommer en russisk soldat tilsyne rundt husveggen. Han bærer på et åk med to vannbøtter og er på vei til en brønn som står midt på gårdsplassen. Jeg blir grepet av en iver, antakelig som en jeger på jakt, skynder meg å sikte - og skyter. Russeren slår ut med armene og faller overende. Han forsøker å krabbe seg ut av skuddlinjen, men har vanskeligheter. Han er truffet i låret. To andre soldater kommer løpende til for å hjelpe. Jeg ser jo alt gjennom kikkertsiktet. Det hele er som på film. Mennene sliter for å få kameraten sin tilbake til huset. Jeg har dem på kornet, men som på kino ønsker jeg antakelig at de skal klare seg. Jeg skyter ikke mere. Dette var noe helt annet enn i angrep eller ved forsvar. Her lærte at jeg ikke egner meg som snikskytter. Så mye soldat var jeg altså ikke blitt.

Russerne skyter stadig med artilleri og en dag setter de en granat gjennom halmtakter på huset vårt. Vi har jo gravet ut gode stillinger her, men huset var godt å ha. Vi kunne jo også koke og brase når det var litt stille.

Dette er rett og slett stillingskrig hvor vi nærmest ligger i forsvar. Russerne angriper stadig vekk, men vi har en masse våpen stående og de blir hver gang slått tilbake med store tap.

Jeg får høre at to av karene som lå på samme sykestue som jeg i Tyskland, bergenserne Bøbakk og Moss, er falt her. Min romkamerat fra Hechingen, Mandske, er blitt hårdt skadet av splinter fra granatkaster og kjørt tilbake til Dnjepr-petrovsk. Jeg må overta hans vakt i B-stillingen d.v.s. "beobachtungs"-stillingen hvor den som leder skytingen med kasteren sitter - godt inngravd med en saksekikkert over bakken.

Vi hadde skutt oss bra inn på de stedene hvor det vanligvis var bevegelse hos russerne og hvor de pleideså komme ved angrep. Vi kunne her bare angi felt for sperreild. Her hadde vi ropeavstand til kasterstillingene. Men det var også lagt inn felttelefon.

En natt jeg sitter i B-stillingen gjør russerne et ildoverfall på stillingen. De har funnet ut at noe foregår herfra. Jeg får krabbet bakover i løpegraven og legger meg flat til de gir seg.

Maven lager stadig vanskeligheter for meg og jeg får ligge en dag i køya. Det hjelper.

Vår stilling har vært rettet nordover. Vi blir nå avløst av italienerne og trekker oss mer over mot øst. Russerne merker at noe foregår og skyter en voldsom ild.

Det er mørk natt under forflytningen og vi bruker flere timer på de 3 - 4 kilometrene vi må tilbakelegge. Igjen er det leit å forlate de relativt sikre stillingene. Men vi regner med at vi må angripe videre.

Etterhvert er vi kommet langt vekk fra fienden og overnatter i hus som fremdeles er ganske hele. Jeg treffer nordmenn fra artilleriet og besøker graven til en norsk kamerat som er falt her.

Mens vi ligger i beredtstilling før angrepet får jeg plutselig se en liten hareunge like i nærheten. Jeg løfter den opp og klapper den. Den ligger helt stille i armen min og jeg prøver å fore den med noe grønt.

Når endelig ordre om fremmarsj i angrepsstilling kommer, putter jeg den lille kameraten under kamouflasjekakken min og drar avgårde. Det er rart å kjenne det lille hjertet slå mot brystet mitt. - Den lille fyren satt under jakken min hele dagen gjennom angrepet og motvillig måtte jeg si adjø til den om kvelden.

Neste dag går vi i beredtstilling og angriper sydøstover.

Vi når vårt angrepsmål uten å ha støtt på russere. Vi hører at våre panser er brutt igjennom lenger nord. Dermed har russerne måttet trekke seg vekk fra oss. Landskapet er flatt så langt vi kan se - korn, store halmhauger strødd over sletten som hus. Det er 29. september og natten er kald. Vi graver oss ned og forsøker å varme oss i halmen.

Bilene våre er kommet over Dnjepr ved Kremenshuk og vi blir hentet tilbake til en landsby. Det er typisk høstvær. Regn og vind. Ufyselig. Våre pansere er kommet over og er nå langt foran oss. Vi blir liggende noen dager i sikring. Det er stille og overalt merker etter russerne som nok har oppholdt seg her i lengre tid. ~~Bø~~lant annet finnes det hverken griser eller høns.

Vi kjører endel frem og tilbake i sikringsoppdrag og passerer et litt større sted - det lyder som det heter Námawakowsk. .. Vi blir plutselig beskytt av stort artilleri. Høyt over oss ligger et enslig fly og det er tydelig at det leder ilden mot kolonnene. Vi kommer ikke fort nok fremover og må derfor kjøre inn i en hampåker. Her graver vi oss ned. Hampen er så høy at selv lastebilene forsvinner. Vi er nå understillet 13. panserdivisjon og skal følge den sørover.

Etter å ha kjørt ca 60 km får vi igjen artilleriild. Vekk fra bilene og i stilling. Panserene er jo langt foran men en masse russere blir liggende igjen. Italienerne avløser vår sikring i avsnittet.

Veiene er totalt oppløste av regnet. Det går langsomt fremover. Alle mann må av og dytte. Imidlertid er det sterk vind også så det tørker fort opp når regnet stopper. Vi overnatter i en liten landsby og ligger nå ikke langt fra Mariopol. Det er riktig kaldt å sitte på bilene.

Igjen har vi fått ordre om å følge vår divisjon.

Like før en landsby får vi på avstand se en masse nakne russiske jenter ved et lite tjern. De roper og vinker til oss. Jeg må tenke på Prillarguri ved Otta. Som der må vel også dette være en felle. Men ingen russiske soldater dukker opp. Nå kommer vi frem til en helt tysk landsby, Antonefska.

Dette er etterkommere av tyskere som for lenge, lenge siden dro østover og slo seg ned mange steder i Russland. De snakket ennå sin gamle tyske dialekt. Disse menneskene visste ikke hva godt de skulle gjøre for oss. De forteller også at alle mennene deres er innkalt til den røde arme. Dessverre kan vi ikke bli noen stund hos disse hyggelige menneskene. Det går videre østover.

Før neste landsby får vi plutselig sterkt MG-ild derfra. Av bilene igjen og i angrep. Det ble her et ganske dramatisk angrep for vårt kompani. Terrenget er helt flatt utenfor landsbyen. Ikke et tre, ikke dekning overhode.

Vi blir liggende som svarte flekker utover jordet og gutta graver som ville for å få noe dekning. Det var sikkert ikke mange russere i landsbyen, i maskingevær og noen skarpskyttere mot oss på vår side, men de satt godt dekket. Disse skarpskytterne plukket vekk flere av våre. Jeg var for tiden førsteskytter ved kasteren og bar bunnplaten av tykt stål. Den fikk jeg raskt kastet av meg og stilt opp som skjold mens jeg lå flat bakom og gravde meg ned. Spaden var min beste venn i Russland. Den hadde jeg alltid stukket i beltet i angrep, slik at den var lett å få tak i når det trengtes. Dessuten var det et godt ekstravåpen. Kanten hadde jeg skarpslipt.

Det var umulig for oss å komme videre mot maskingeværet, så jeg ble liggende relativt trygt. Det smalt et par ganger i platen min, men den tålte mer enn MG-skudd. Russerne fant antagelig til slutt ut at de hadde oppholdt oss nok og stakk sin vei. Vi kunne rusle inn i landsbyen.

Av oss 16-17 mann som var i gruppen er det nå bare et par tre igjen som ikke er såret eller falt. Hele granatkastergruppen blir foreløpig oppløst. Jeg blir tildelt store MG-tropp (Zug) som melder (ordonnans). Troppførereren der var en meget kjekk kar fra området like syd for danskegrensen, Oberscharführer (Feldwebel) Berentsen. Han fortalte at han hadde plukket ut meg til melder.

Vi lå nå som sikring av en fremmarsjvei like ved landsbyen Volnavacha. Vi hadde gravd et hull i jorda som Berentsen og jeg delte. Det regnet og blåste og var temmelig kaldt. Vi var kliss våte, men vi underholdt hverandre ved å fortelle fra våre hjem. Berentsen hadde ligget på SS-hospitalet og var meget imponert over de norske sykesøstrene.

Neste dag kan vi trekke oss inn i landsbyen. Det er deilig å kunne få skiftet og vasket seg. Vi skal nå avløses av slovakere. De har gjerne slike sikringsoppdrag.

Panserne er over 100 km foran oss og vi legges i "hvilestilling". Her begynner full "fredstjeneste" - med eksersis, appeller, våpenpuss etc. Det går stadig rykter om at vi skal hjemover. Det er sikkert noen som har glede av å lage slike rykter. Jeg blir som eneste nordmann i kompaniet tatt ut til underoffiserskurs ULK. Kurset settes igang her fremme og fortsetter ettersom vi får tid. Ved stillstand har vi et roligere liv som melder, så noe hardjobbing for meg blir det ikke. Etterat kurset er fullført kan de andre, altså tyskerne, forfremmes til underoffiserer etterhvert, men ikke jeg. Jeg har nemlig meldt meg bare for et år, og ikke for krigstid. Dette er nødvendig for å bli forfremmet.

Vi blir liggende her ca. 1 uke og mandag 27. oktober får vi plutselig marsjordre. Hvorhen - i hvilken retning? Spenningen er stor. Blir det virkelig vestover?

Nei. Det viser seg at retningen er sydøstover, altså etter panserne. Etter ca. 120 km tar vi igjen inn i en landsby - Nikolajevska. Videre går det. Vi maser oss gjennom gjørma, avbrutt av russiske flyangrep. Meget slitne kommer vi omsider frem til enda en tysk landsby, Neu Köln.

Jeg er nå overført til kompanisjefen som melder. Vi har fått ny sjef, Obersturmführer Hünerfaut. Nå verserer de mest fantastiske rykter. bl.a. at oppklaringsfly rapporterer at det ikke finnes russiske tropper i over 200 km foran oss. Noen mener krigen er over, og jeg får ordre om å olje inn sjefens maskinpistol. Imidlertid fikk vi i natt merke at det er mye liv i de russiske flyene. De bombet oss ganske etter-trykkelig. SS Leibstandarte har passert oss og støter frem mot Rostow. Vi får marsjordre og skal kjøre etter som sidesikring.

Neste landsby Kulbakina. Regnvær hver dag og totalt oppløste veier. Men vi må videre. Stadig videre. Vi avanserer ca. 20 km om dagen, for det meste bak bilene som må skyves. Jeg er blitt fin mann som melder, kjører i "Kübel" (personbil) sammen med to andre meldere, sjefen en Feldwebel.

Etter å ha badet i gjørme hele dagen når vi omsider frem til en tysk landsby kalt Babelsberg. Her er det meste ødelagt av russerne. Alle mennene er bortført, og kvinnene tror de er skutt. De tyske landsbyene er alle ca 300 år gamle, men blir allikvel regnet som tyske av russerne.

De er tydelig meget renere og ordentligere enn de russiske landsbyene, og immbyggerne forteller at de alltid har kunnet produsere mere enn sine russiske naboer.

Totalt oppløste veier hindrer oss i å komme videre. De russiske flyene blir imidlertid ikke hindret av været. De er meget aktive.

Så snur været. Det setter inn med vind og kulde. Det er blitt meget kaldt. Jorda stivner. Vi må igjen videre. Flere biler må sprenges i luften. De vil ikke starte i kulden. Det er fryktelig kaldt å kjøre i åpen bil.

Etter bare noen timer kommer vi frem til en landsby hvor vi igjen kan komme inn i varmen.

Det viser seg at russerne har brutt igjennom ved regiment Westland og truer med å omgå oss på venstre flanke. Det blir satt inn pansere som får demmet opp. Det viser seg at vi og Leibstandarte har støtt frem i en spiss foran resten av armeen og får voldsomt press på vår front.

Hele bataljonen må gå i stilling på noen høyder et stykke utenfor landsbyen. Som melder blir jeg foreløpig liggende med kompanistaben i landsbyen.

Et par av våre panser som må repareres er kommet tilbake hit. De forteller at russerne er kommet med nye panser med en 7,5cm langrørskanon. Den kan ta opp kampen på lang avstand med våre panser som har små kanoner og er hjelpeløse. Det er tydelig at det går varmt for seg her foran, og det er rart å sitte i landsbyen og høre bulderet der fremme.

Sammen med en løytnant, nettopp kommet til MG fra offisersskolen, må jeg frem til linjene. Her har det gått for seg. Flere karer som jeg har vært sammen med er falt eller såret. Henriksen er hardt såret og en annen nordmann, Eliasson fra Kristiansand, er falt.

Stillingene våre på høydene er meget dominerende, men også lett å plukke ut. De blir da voldsomt beskyttet av russisk artilleri og panser. Foran oss og til venstre strekker sletten seg ut. Oppe fra vår stilling kan vi se russernes overlegne panserstyrker, ny pansertype, T 34, og våre som forsøker å holde dem tilbake. Ved noen halmhauger så store som hus, ligger PAK (antipanser-kanoner) fra den finske bataljonen.

De skyter som gale på de russiske panserne, men kulene fra de små PAK-kanonene, 2,5 cm, til finnene preller av som erter på de nye russiske panserne. Vi blir tilskuere til en forferdelig tragedie. Finnene kjøres ned sammen med kanonene og det hele. Det ser ut for oss som russerne ikke engang gider å skyte på dem, bare kjører dem ned. Vi kan se hvordan enkelte finner forsøker å løpe rundt halmhaugene for å gjemme seg, men panserne følger etter dem.

Våre tropper får ordre om å trekke seg tilbake til bilene. Linjene må rettes ut slik at vi kommer på høyde med de andre regimentene.

Fra løytnanten får jeg ordre om å bli igjen i stillingen for å melde tilbake til landsbyen hvor russerne kommer. Så snart de i landsbyen var ferdig til å kjøre, skulle han sende bud etter meg.

Hvor lenge jeg satt og speidet, vet jeg ikke. Til venstre for meg skrånet terrenget litt oppover. Det begynte å mørkne.

Plutselig hørte jeg lyder til venstre for meg og så skygger av russere som stormet inn i våre tidligere stillinger. Jeg var ikke sen om å komme meg på bena. Til høyre var en liten senkning i retning av landsbyen og jeg stormet den veien. Da jeg nådde landsbyen var det ingen biler å se. Alle var reist. Jeg var glemt. Men så fikk jeg se en kübel komme kjørende. Den var ikke fra vårt kompani, men jeg fikk slengt meg på og i full fart raste vi vestover. Det var i siste liten.

Etter ca. 50 km tar vi igjen mitt kompani og jeg kommer over i sjefens kübel. Etter enda 20 km når vi elven Tuslov og landsbyen "Lusagorka" hørtes det ut som. Landsbyen ligger langs elven som nå er islagt. Bak landsbyen ligger det noen høyder. De danner gode stillinger for S.M.G. og GW. Her går infanteriet i stilling, 200-300 m bak landsbyen.

Vi fire i kompanitroppen, sjåføren og tre meldere pluss kompanisjefen okkuperer et hus i landsbyen. Pionerene har minelagt hele elvebredden foran landsbyen. Vi fem ligger altså alene i landsbyen aller først, foran hele bataljonen, ihvertfall for inatt. Alle sivile er vekk. Etter en meget hard dag går vi til sengs og sover godt. Vi fire deler på nattevakten.

Tidlig på morgenen kommer sjåføren som har vakt inn og vekker oss. Sjefen ligger i et rom for seg. Vi står opp og begynner å vaske og barbere oss. Plutselig går døren opp og den blir fylt av noe av det største menneske jeg noen gang har sett. En russisk soldat i full rustning med hurtigskytergevær i hånden. Jeg ble aldri sikker på om han tok oss for russere. Vi sto jo alle med bar overkropp.

Han smilte over hele ansiktet og sa noe som lød "dobro otro" (god morgen) og satte fra seg geværet. Jeg sto nærmest og var ikke sen om å gripe geværet og peke på mannen. Han så imidlertid ikke særlig forbauset ut og satte seg pent på en stol. Det viste seg at han hadde gått gjennom hele minefeltet. Vi fikk vekket sjefen og kom oss ut for å se om det var flere russere i landsbyen. Det var det ikke.

Denne mannen som var noe av det flotteste mannfolk jeg har sett, hadde antakelig gått seg vill, eller muligvis var han overløper. Det fikk vi aldri vite. Han ble sendt til bataljonen for avhør.

Kompanisjefen ga meg i oppdrag å gå til alle zugførerne med beskjed om at de skulle møte hos ham. Disse lå som sagt på høydene og jeg trasket og gikk på en kjerrevei over sletten. Som soldat, og særlig som melder, hadde man lært alltid å se etter dekning. Det var det ikke meget av her. Men langs veien gikk en liten grøft.

Mens jeg gikk slik i egne tanker syntes jeg at jeg hørte et fly veldig høyt oppe, men tenkte ikke mere på det. Plutselig suste det som en masse fugler i luften, og med det samme lå jeg flat i grøften. Det ble et forferdelig lurveleven. Det smalt og det hvinte rundt meg.

Det virket som om det aldri tok slutt. Hva slags fly var dette – med alle disse bombene?

Da det endelig ble stille fant jeg fullt av splinter rundt meg og flere halepartier som av bomber.

Jeg stirret opp i luften som var klar og blå. Ingen fly var å se. Dette var en gåte for meg.

Da jeg endelig kom tilbake til kompanisjefen med zugførerne fikk jeg høre at det var russernes nye våpen "stalin-orgelet". Vi lærte senere at dette var et rakettvåpen kjørt på lastebiler, 48 raketter på hver bil. I dette tilfellet lå altså de fleste innslagene på sletten bak landsbyen og gutta i kompanitroppen kunne ikke skjønne at jeg var kommet helskinnet fra det. Det hadde sett stygt ut. Det var den lille vei-grøften som reddet meg.

Vi får beskjed om at dette sannsynligvis skal bli våre vinterstillinger. Vi i kompanitroppen kan ikke bli liggende her i landsbyen foran alle. Vi må trekke oss bakover og begynne å bygge bunker på åpen mark. Det er litt av en jobb. Jorden er nå stivfrossen og hard som sement. Heldigvis har vi hjelpemidler. Ved hjelp av håndgranater får vi etterhvert sprengt oss et ganske stort hull. Dessverre finnes det ingen trær i nærheten til overdekning og støtte, men vi kutter ned telefonstolper langs veien, og ved hjelp av en "organisert" hest får vi kjørt dem frem til plassen.

Arne Hassel

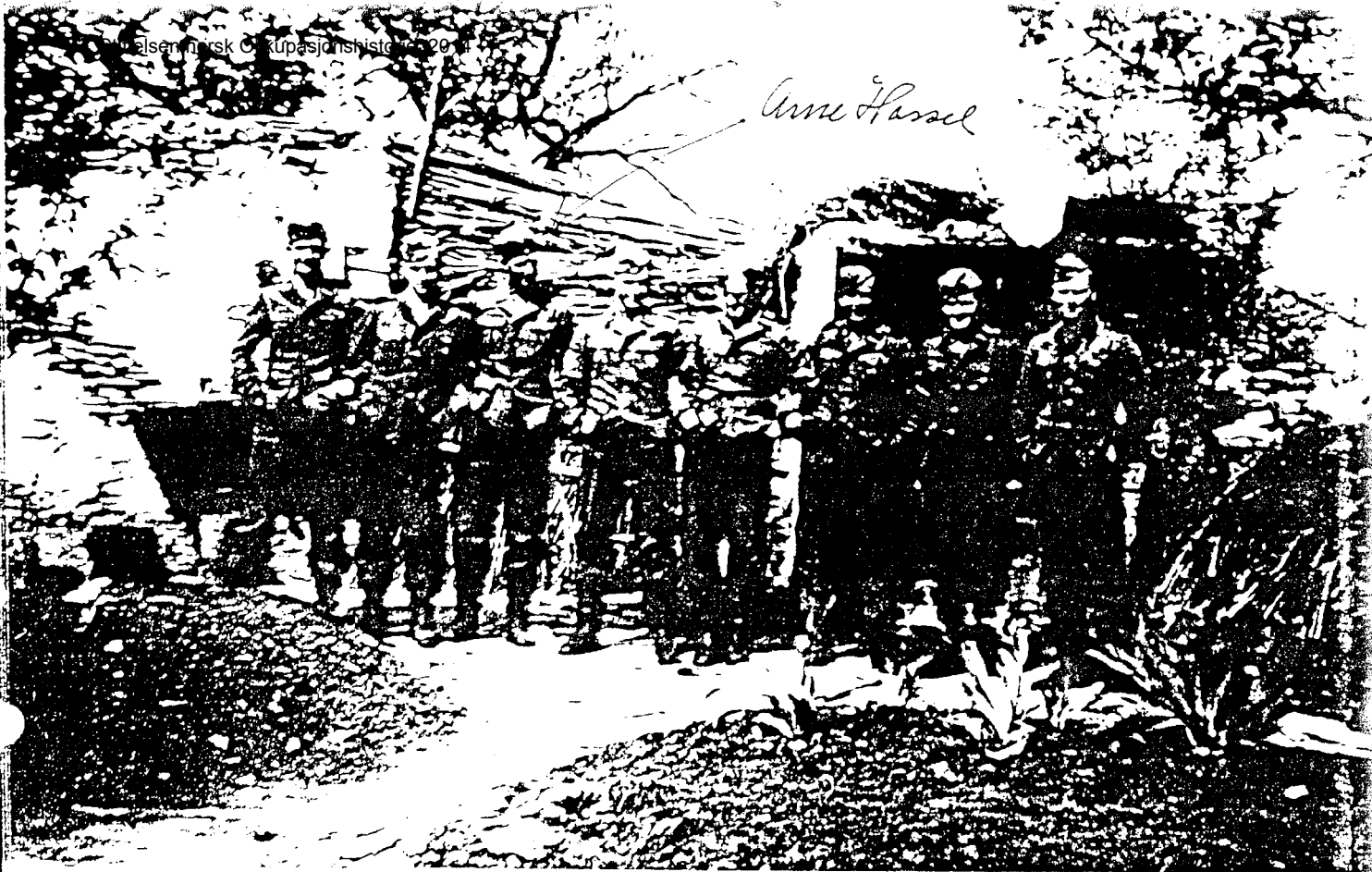

Fig. 9. Kompanie „Germania“ in Petropolis, ^{DES} September 41, vor selbstgebaudem „Bunker“

9th Company „Germania“ in Petropolis, ^{DES} September 1941, by their 'bunker' which they have constructed themselves

74

Rast und Ruhe selten, gefechtsbereit immer

Rest and calm are rare. They are always combat-ready

I løpet av 3-4 dager har vi laget en fin bunker.

Vi merker at russerne igjen har tatt kontakt, og vi blir endel forstyrret i arbeidet vårt av deres artilleri.

Vi var meget stolte over det vi regnet med skulle bli vår vinterbolig her i Russland, men den 1. desember får vi igjen ordre fra regimentet om å trekke oss enda 35 km tilbake, til elven Mius og landsbyen Petropolje. Dette blir etter sigende gjort for å gjøre fronten kortere og for å rette til linjene i vinterstillingene. Det viser seg at vårt kompani er heldig og kan gå i stilling i landsbyen.

Landsbyen ligger langs elven Mius med fruktplantasjer mellom den og elven. Dette er for oss meget bedre stillinger enn ved Tuslov. Elven er større og infanteriet kan ligge foran landsbyen. Elven er her relativt dyp og en god beskyttelse mot panser. Litt til høyre for oss og på den andre siden av elven ligger landsbyen Jasinofski med en stor kolkhos. Bak begge landsbyene skråner det oppover mot høydene som danner Miusdalen. Bak disse høydene går de store våpen i stilling på begge sider.

Vi i kompanitroppen har funnet et meget brukbart hus som har en forrådskjeller på gårdsplassen. Denne kjelleren er en fin bunker. Vi rydder den for tønner og annet og flytter inn der. Kompanisjefen som nå bor i samme bunker som oss meldere, har begynt å tenke på julen og snakker frampå om at vi kanskje skulle hatt en gris. Her i landsbyen er alle mennesker evakuert og her finnes ingen husdyr. Alt befinner seg over i landsbyen Jasinofski. Vi regner med at russerne ennå ikke er kommet dit, og tre av oss blir enige om å dra over imorgen tidlig etter en gris fra kolkhose. Tidlig drar vi ut. Vi har fått tak i en liten hest og en vogn og drar over Mius på isen. Broen har pionerene sprengt.

De få menneskene som ennå er igjen i Jasinofski titter litt forskremt på oss, synes vi, men vi kjører rett opp til det store fjøset som ligger litt oppe i bakken. Vi finner fort frem til en passe stor gris som en av gutta skyter og stikker. Jeg står vakt i døren og plutselig slår en MG salve inn i huset. Russerne er på full fart inn i landsbyen. Vi får slengt grisen på vognen, hopper selv opp og jager ned mot elven. Vi må enda kjøre et stykke oppover elven for å komme over på isen. Vi ligger flate i vognen og den lille hesten løper det den kan. Russerne skyter over hodene våre. Det er tydelig at de er et godt stykke unna. Vel over elven og inn mellom trærne i hagen er vi reddet. Julegrisen er vår!

Som sagt var det høyder bak landsbyen vår og flere steder har vår vannet gravet ut dype grøfter i dalsidene. Balkas, kaller russerne dette. Enkelte steder er balkaene temmelig dype og slynger seg i sikksakk. Dette skaper en fin dekning når man må

over til regeimentstaben som ligger i Gustavsfeld, også en tysk landsby 3-4 km borte.

Vi meldere holder nå på å legge opp ledninger til hver av gruppene i kompaniet. Vi må legge felttelefon og sentral må legges i en av balkane hvor egnet bunker må bygges. Vi finner et bra sted i en dyp del av balkaen og med tanke på vårregnet og flom går vi et stykke oppover siden og graver oss innover. Dette foregår under stadig beskytning fra russisk artilleri, men vi har god dekning i balkaen.

Fremdeles holder vi til i kjellerbunkeren vår nede i landsbyen om natten. Alle sivile er som nevnt tvangsevakuert bakover. Huset vårt står ennå og en morgen jeg er tidlig oppe for å fyre opp i ovnen og koke kaffe, finner jeg en kone (madka) på kjøkkenet. Jeg peker vestover og sier "su da", "hier bum-bum". Men hun bare smiler og er allerede igang med å rydde opp, smiler igjen og sier "rabota, rabota". Hun har allerede ristet solsikkekjerner i en stekepanne og gir meg det. "Stalin-sjokolade", sier hun.

Vi hadde i lengre tid hatt føling med luseplagen. Det var en kjent sak at man hadde lus på landet i Russland og vi ble naturligvis også invadert. Madka'n tok nå av meg jakken og satte igang med strykejernet som hun hadde varmet opp i ovnen (peisen).

Hun strøk langs alle sømmene i jakken og for meg var det en liflig låt å høre luseggene smelle. ..Da sjefen kom for å få frokost ville han vite hva denne konen skulle her hos oss, og jeg måtte overbevise ham om at hun kunne gjøre mye nytte for seg. Hun begynte straks å servere ham, og til slutt sa han -"I orden, da, la henne bli en stund. Men husk: Dette er ikke tillatt, - ordre fra regimentet!"

Den neste dagen dukket det opp en mann (pan) som viste seg å være madkaens ektefelle. Han skulle også "rabota, rabota", og han og madka'n kunne sove på ovnen. Denne var jo også bygget for det formål. Han fikk bli og det viste seg at han var flink til å mure opp ovner i bunkerne våre.

Det fortsatte å dukke opp familiemedlemmer, og etter en uke var hele familien på plass: Mor, far, to døtre, en svigersønn og en liten gutt, et barnebarn.

Det var nok ikke bare hos oss dette hendte. Overalt ellers i landsbyen dukket sivilistene opp. De ble der hele vinteren og levde i bunkere som vi. Vi sørget for at de fikk mat og vi hadde et meget godt forhold til hverandre.

Av og til var Stalinorgelet i virksomhet ved siden av oss ved 1. bataljon.

Til venstre for oss lå reg. Westland. Russerne angriper stadig der og vi hører at de har brutt igjennom linjene på flere steder, men de blir slått tilbake igjen med store tap.

Det er nå blitt mildere og det regner. De har "kakelinna" her i Russland også. Kakene er det verre med! -

Jeg har fått influensa og blir sendt tilbake til trosset. Det ligger en mils vei bakover i en litt større landsby, "Ospenskaja". (Alle navn skrives naturligvis ned etter uttalen). Her er det også en lege. Imidlertid blir jeg dagen etter sendt enda lenger tilbake til et feltlasarett. Å komme dit er lettere sagt enn gjort. Veiene er igjen bunnløse. Vi kjører med en kübel, og vi tre sjuklinger må hele tiden ut å skyve bilen frem. En forferdelig jobb. Utrolig nok kommer vi frem til slutt. Ved fremstilling for lege dagen etter er jeg frisk! Jeg har slitt sykdommen av meg og kan få være med tilbake. Nå blir vi sittende fast i søla. Heldigvis dukker det opp en "Gelendewagen" som skal til Ospenskaja og jeg får bli med. Men det hjelper ikke stort. Det er umulig å komme videre og jeg må derfor bli noen dager ved trosset.

Her er jeg så heldig å treffe noen av gutta fra Sarspborg og vi får utvekslet nyheter. En kveld treffer jeg også Schlager fra Graz. Han er blitt oberleutnant, kjenner meg igjen med en gang og forteller han er ved reg. Westland.

Den fjerde dagen klarer det opp, veiene fryser til og jeg kan igjen komme meg frem til fronten.

Her fremme er det blitt litt stillere og vi arbeider videre, på melderbunkeren vår. Den er nå helt utgravd og vi kan begynne med innredningen. Pan murer opp en fin peis for oss. Døren kommer på plass og den har sogar en liten glassrute øverst. Dermed blir bunkeren døpt "Glasspalasset". Brisker og bord er kommet på plass og den 20.12. flytter vi tre meldere inn. Det er Rottenführer Gellersen, en liten sprett fra Lüneburger Heide. Han er en meget sympatisk kar som jeg er blitt god venn med. Han er interessert i lyrikk og har lånt meg bøker som han har fått tilsendt.

Nestemann er en folketysker fra Ungarn, en Sturmman som jeg ikke husker navnet på. En grei kar.

Her i bunkeren skal vi tre betjene telefonsentralen og samtidig skal vi sitte i "B-stillingen", en observasjonspost vi har gravet ut oppe på høyden, et trangt lite hull hvor vi hvor vi sitter dypt nede i bakken med en saksekikkert over kanten. Vi har nå tegnet av hele vårt frontavsnitt og passer på å få tegnet inn alle de fiendtlige våpen vi oppdager og ved hjelp av taktiske tegn få klargjort hva slags våpen det er.

Disse krokiene får SMG og GW som da kan bekjempe stillingene.

Den 23. desember pynter vi opp bunkeren til jul. Vi har fått tak i endel grankvister og det blir riktig fint synes vi. Selve juleaften forholder russerne seg rolig og vi feirer jul med stekte høns og snaps! Vår store skuffelse er naturligvis at posten ikke har rukket frem. Det forekommer meg en evighet siden vi feiret jul hjemme på Myrholm ifjor, men til å befinne seg inne på de russiske stepper i en bunker like ved fienden synes vi igrunnen at vi har det fint.

1. juledag er det slutt på feiringen. Russene angriper ganske kraftig hos 1. bataljon - til venstre for oss. Vi hører bråket hele dagen. Russiske panser er i aktivitet. 2.dag kan vi se hvordan stukaene (styrtkampfly) kaster seg ned over de russiske stillingene der borte. Endelig må russerne tilbake med store tap.

Det er vakkert vær men meget kaldt, og idag, den 28. desember, er det stor stas i kompaniet. Posten er kommet! Det er pakker i massevis. Jeg fikk hele 5 pakker hjemmefra og også fra mange andre. Vi fråtser i sjokolade og annet godt. Det er også votter, sokker og varmt undertøy.

Fra observasjonsposten vår kan vi se at russerne er ivrig opptatt med å grave løpegraver og nye stillinger der borte. Det ser nesten ut som de har fått eller venter forsterkninger. Vi skyter sperreild med MG hele natten.

Den 31. desember 1941 skjøt samtlige av våre våpen en voldsom ild over til russerne. Året 1941 var omme og vi gikk inn i 1942. Vi håpet alle på en fredelig utgang av det nye året.

Å r e t 1 9 4 2.

Den første delen av 1942 betyr for oss stillingskrig ved elven Mius og ved landsbyen Petropolje. Jeg velger å gjengi dagboken min direkte med enkelte kommentarer:

Torsdag 1. januar.

Det nye året fortsetter for oss som det gamle sluttet. Dagene er nå forholdsvis stille. Av og til spytter en granatkaster. Vekslingen i observasjonsstillingen fortsetter som vanlig, likeså telefonvaktene om natten.

Fredag 2. januar.

Kunne idag se hvordan russerne fikk avløsning! Vi har nå nye motstandere foran oss. Disse nye er antakelig mer nervøse og skyter seg til mere mot ikveld med MG. Våre legger sperreild.

Lørdag 3. januar.

Intet nytt fra Østfronten. Den ene dagen er som den andre. Våre nye "naboer" skyter noe mere med sine MG'er, så vi må bevege oss litt mere forsiktig.

Jeg har visst glemt å nevne at jeg juleaften fikk den første vinkelen og er nå Sturmmann.

Søndag 4. januar.

Den første søndag på det nye året. Alt er likt, søndag som mandag.

Mandag 5. januar.

Idag ble vi vekket av bataljonskommandørens stemme utenfor bunkeren. Han og en Hauptmann fra Flak 8,8 cm ville skyte inn en kanon fra observasjonspost. Men været var for dårlig.

Tirsdag 6. januar.

Vi skyter idag med Flak. Kompanisjefen skyter den inn på russiske MG-stillinger. Vi meldere har delt alt arbeid i vakter - telefonvakt, observasjonsvakt og vakter for feilsøking. Etter russisk artilleriild hender det at de har fått skutt av telefonledningen vår. En av oss må da ut for å finne feilen. Jeg har vært meget heldig, for det har aldri hendt på min vakt. Feilsøkingen er naturligvis lite populær, for man må ut om natten, få tak i ledningen og dra avgårde til man finner bruddet. Det kan være en meget kald og ufyselig jobb i over 30 graders kulde.

Onsdag 7. januar.

Vi har idag fått hjelp med avløsningen i observasjonsstillingen. Nå sitter geværførerne for MG med oss. Vi skyter også idag med Flak.

Torsdag 8. januar.

Vi vekkes inatt av at russerne skyter ganske freskt mot oss med panser eller lignende kanon. Jeg så fra posten idag hvordan russerne med traktorer befordret to kanoner tilbake fra høyden. Dessverre var ikke vårt artilleri oppmerksom.

Fredag 9. januar.

Vi fikk idag et nytt medlem i bunkeren. Zugføreren av 2. Zug, Oberjunker Hardt. Han er akkurat kommet til kompaniet fra offiserskolen og står på tur til å bli løytnant. Vi må innrede bunkeren ytterligere.

Lørdag 10. januar.

En vanlig dag. Kompaniet har innrettet frontbad, og vi kan nå bade hver uke. - -

Jeg er stadig nede i landsbyen når jeg ikke har vakt. Der besøker jeg Jan Taarneby og Arne Hassel som har bunker i selve landsbyen. Vi er mye sammen.

Søndag 11. januar.

Russerne skyter av og til med en flaklignende kanon.

Jeg var idag og badet! Fikk rakt av meg skjegg fra juleaften og fikk snauet mine lokker.

Mandag 12. januar.

Jeg meldte meg i dag frivillig til en skipatrulje som skal drive speidervirksomhet over hos russerne.

Tirsdag 13. januar.

En støttropp var idag over hos russerne. De fikk ødelagt et par bunkere, tok en fange. De hadde selv 4 sårede. Vi skjøt sperreild for at de skulle komme seg tilbake.

Som det fremgår av disse dagboknotatene hadde vi relativt rolige dager i stilling. Omtrent alle sivile som hørte til i landsbyen er nå kommet tilbake og må bygge sine egne bunkere. Husene er jo ikke sikre. De fleste er skutt i filler.

Søndag 18. januar gjorde russerne et ganske alvorlig angrep. Vi skjøt fra alle rør og de måtte trekke seg tilbake med store utfall. Vi tok 14 fanger.

Russerne forsøker seg nå langs hele fronten men blir slått tilbake med store tap.

Den 19. januar drar Jan, Arne og jeg på en liten permisjon til en landsby bak fronten. En velkommen opplevelse. Vi blir avluset og får bli der i 8 dager med deilig mat og latmanns-liv.

Turen tilbake blir imidlertid mindre deilig - i full snestorm.

Lastebilen greide ikke å komme videre og vi fikk sitte på en jernbanestasjon og vente en hel dag på tog. Meget kaldt!

Endelig tilbake til kompaniet får jeg høre at lille Per Sandbekk er falt. Han var min romkamerat i Graz.

Russerne har brutt gjennom våre stillinger ved Stalino og flere fra vår bataljon blir sendt for å hjelpe. Blant annet også en meget kald fornøyelse for de uttatte. -

Jeg må gjenta at vi virkelig får oppleve isnende kulde. Det er hardt å sitte på observasjonspost selv med filtstøvler og tykk overfrakk. Jeg føler med stakkars Gellersen som har fått en fryktelig magesjau og stadig må løpe ut i kulda og sette baken i sneen. - -

I kveldingen den 3. februar dumper det plutselig en kar fra 2.bataljon inn i bunkeren vår. Det viser seg å være Per Kjørner fra Tønsberg. Han var gått feil og var nesten havnet over hos russerne i mørket. Etter et opphold hos oss fulgte jeg ham på rett vei tilbake.

Snestorm og hard kulde dag etter dag. Fordelen ved dette er at russerne holder seg i ro.

Så en kveld var telefonen død igjen og det på min vakt! Til mine bunkerkameraters dårlig skjulte fryd måtte jeg pakke på meg og dra ut på feilsøking. Det var iskaldt, men ikke sne og vind i øyeblikket, og jeg dro avgårde med ledningen i hånden. Det gjaldt jo å følge denne til jeg fant stedet hvor den var avskutt. På veien langs frontlinjen, litt bak selve landsbyen, lå et lite ensomt hus. Det meste av taket var skutt vekk, så huset var nærmest en ruin. Idet jeg passerte huset syntes jeg det blafret et lys der inne. Men jeg dro videre, fant bruddet, fikk lappet ledningen sammen og begav meg på hjemveien. Da jeg igjen kom tilbake til restene av huset, så jeg igjen dette blafrende lyset. Jeg gikk bort og tittet inn. På gulvet inne i ruinen satt to gamle mennesker, inntullet i fillete klær. De hadde tent opp et lite bål mellom seg og de tygde på noe hårdt, tørt brød. Antagelig ble de engstelige da jeg dukket opp, men jeg beroliget dem så godt jeg kunne, og sa at jeg skulle komme tilbake. Det var et eller annet ved den ene mannen som fikk meg til å tenke på far, og jeg følte en voldsom medlidenhet med stakkarne.

Jeg skyndte meg tilbake til bunkeren, hentet brød og noe smør som vi hadde endel av i øyeblikket. Det ble stor stas i ruinen da jeg kom med sakene.

Vi hører stadig rykter om at vi skal avløses her i 14 dager av

regiment Westland. Det skytes livlig fra begge kanter. Den 21. februar fikk vi avløsning og under MG-ild fra russerne trakk vi oss tilbake til Gustavsfeld hvor bilene ventet på oss. Før vi dro måtte vi underrette våre avløsere om hvilke privilegier våre sivilister hadde. Mathenting, fordeling av maten etc. Vår madka og pan var begge meget nervøse for de nye troppene som skulle komme.

Vi ankom Ambrosievska. Her var det bra å være. Der var elektrisk lys, soldatheim, kino osv. Til og med været var bedre!

Vi ble avluset og badet og vi traff flere nordmenn her som jeg var sammen med i Graz. Jeg gikk for å besøke Bernt Braskerud som skulle ligge på lasarettet. Imidlertid var ikke han der mer, men jeg traff på en stue med tre nordmenn. Det var kino om kvelden: "Venus vor Gericht".

Lørdag den 28. februar hadde vi kameratskapsaften i Heim der Wikingen. Bataljonskommandøren var tilstede.

Jeg ble innkalt til krigsretten som tilskuer. Det var ikke særlig moro. En hollender som hadde stjålet et kakestykke fra en kamerat ble utvist fra Waffen SS "Mit Schande" (med avsky) og forvist til straffekompaniet. For ham blir det å rydde minefelt heretter.

Etterpå var det igjen kino: "Hauptsache glücklich".

Jan, Arne og jeg var sammen i Wikingheimen. Vi hadde gode dager her i Ambrosievska, men da Spies begynte å beordre full kaserneekskursis kunne vi styre vår begeistring, og det var ikke lenger så ille å skulle tilbake til fronten igjen.

Vel tilbake ved fronten ble jeg tatt ut som representant for kompaniet for å reise tilbake til divisjonens kommandoplass i en liten landsby. Her skulle vi bli informert om tilbaketog til Tuslow og rettingen av fronten til bak Miusvassdraget.

Vi ble mottatt av en adjutant for generalen og innkvartert på en skole. I et klasserom hvor vi hadde hver vår pult skulle vi møte generalen som skulle holde en oppklaring for oss om situasjonen og om hvorfor vi hadde måttet trekke oss tilbake.

Det var stor ståhei før general Steiner ankom og adjutanten, en kaptein, sjekket uniformene våre og at alle knapper var igjen, og vi måtte stå som tente lys.

General Steiner var en stor, kraftig kar og en sympatisk buse, en dyktig offiser med alle mulige utmerkelser, både tyske, finske og italienske. Han kom i full fart inn i rommet og ble stående å titte på oss mens adjutanten meldte av.

Jeg var blitt stående ved en pult helt foran og like ved generalen. Da meldingen var over gikk generalen de to skrittene bort til meg, stakk ansiktet sitt opp mot mitt og sa "Kennen wir uns nicht?" (Kjenner ikke vi hverandre). "De er nordmann?" Jeg sa da hva jeg het og fortalte at generalen hadde kjørt bilen sin helt ut til vår stilling under angrepet ved brohodet ved Kamenka. Der hadde han spandert røyk og hadde pratet med oss. (Jeg kan her nevne at nordmennene hadde en meget høy stjerne hos Steiner.) Etter å ha gitt meg et slag på skulderen som kunne få en mann i kne, befalte han oss å sette oss, knappe opp jakka og slappe av.

Etter middag fikk vi beskjed om at det var kino om kvelden hvor alle skulle møte. Om kvelden var det oppstilling og avmarsj til kinoen under kommando av en underoffiser fra divisjonskommandoen. Inngangen til kinoen var oppe ved scenen, og rett foran oss på første benk satt generalen og alle offiserene fra generalstabten. Da Steiner fikk øye på meg, brølte han "Kom her!!!", og gjorde plass for meg ved siden av seg og mellom alle offiserene. Det var oberster og majorer som meget motvillig gjorde plass for meg.

Generalen slengte labben sin over skulderen min og slik satt han under hele filmen mens han av og til pekte og lo når noen lett påkledde jenter kom på lerretet.

Da filmen var slutt tok generalen opp en stor sigar, puttet den inn i munnen på meg, tente på og sa at jeg måtte stille opp i første geledd med sigaren i munnen. Så skulle vi se hvordan underoffiseren reagerte.

Ute på plassen foran kinoen ble det ropt oppstilling og jeg stilte opp i første rekke dampende på min sigar. Naturligvis reagerte underoffiseren akkurat slik generalen håpet. Han skrek: "Er De gått fra vettet!!!!" "Ordre fra generalen, herr underoffiser", svarte jeg, og nikket mot fløyen hvor generalen sto og lo omgitt av sine offiserer som smilte overbærende.

Dette var typisk for general Steiner. Han var nærmest forgudet av sine menn som han kunne behandle meget gemyttlig. Men han var hard mot sine offiserer og tålte ikke noe sludder derfra.

Dagen etter reiste vi tilbake til fronten. Men før vi kom oss avgårde fikk vi oppleve at et enormt stort ammunisjonslaget gikk i luften. Det var litt av et smell. Vinduene i skolen fikk ut og det ble store ødeleggelser i landsbyen. Dette var min første erfaring med russiske partisaner.

Natt til søndag, 8. mars, gikk alarmen. Russerne var brutt gjennom våre linjer. Igjen skulle vi være med på å kaste dem ut. Været var nå bra men svinekaldt.

Generalmajor Felix Steiner im Maistfeld vor Dniepropetrowsk
 Major-General Felix Steiner in a maize field in front of Dniepropetrowsk

Alle Panzertypen (SS) und
 schweren Sturmgeschützen
 wurden zerstört oder Beute
 (T-34, KW II)

All types of armor (SS) and
 heavy SP guns were
 destroyed or captured
 (T-34, KW II)

Jeg får tildelt en granatkaster i innsatsen. Vi kjører avgårde, men vår bil kommer vekk fra de andre i mørket og vi roter oss bort. Om morgenen havner vi i en landsby i nærheten av Taganrok. Den andre dagen får vi underretning om hvor kompaniet befinner seg og vi kjører dit. Det viser seg da at russerne er feiet tilbake av våre pansere.

Vi blir liggende "marsjberedt" her sammen med en mengde pansersoldater. Vi er 35 mann i et rom. Landsbyen hvor vi er heter Ospenski.

Lørdag den 14. mars får vi igjen beskjed om at vi skal tilbake til våre gamle stillinger i Petropolje. Kl. 1500 drar vi avgårde på en tur som skulle vise seg å bli en meget anstrengende sådan.

Vi har en veritabel snestorm og en kulde som vi ikke har hatt maken til enda vi trodde vi hadde opplevd det meste av den allerede.

Igjen er vi uheldige. Vi får stopp på grunn av bensinmangel. Det er bare å vente. Endelig får vi bensin og kan kjøre videre.

Så punkterer vi. Det tar 2 timer før vi igjen kan kjøre videre til Gustavsfeld. Vi kommer omsider frem i en meget forfrossen tilstand.

Her parkeres bilene og vi har nå 4 kilometer foran oss hvor vi må vasse gjennom snestorm til vi endelig når stillingene våre ved ett-tiden på natten.

Så er vi atter i Petroploje. Fronten er forholdsvis rolig. Jeg blir mottatt av madkaen med Stalin-sjokolade (ristede solsikkekjerner). Nå skal jeg være ved kompani-"Gefechtstand" som tjenestegjørende telefonist.

Intet nytt fra Østfronten. Dagene glir atter forholdsvis rolig. Jeg får i oppdrag å være "kommisær" og må samle inn alt av korn og solsikkekjerner som finnes hos gruppene i landsbyen. Det er meget populært.

Vi hører nå rykter om at russerne er på marsj mot våre stillinger med store kolonner, 40 - 50 km lange. Været bedrer seg langsomt. Det er ennå kaldt, men det er vår i luften.

Vi har fått tak i noen okser og kuer. De ser ut som bøfler. Kuene melker lite, men gir allikevel litt fra seg. Vi må legge ut selvskudd for å forsvare våre kreaturer. En okse er allerede "stjålet".

Nå skinner solen og det er varmere i luften. Russiske fanger forteller om oversvømmelse i skyttergravene deres og i bunkerne nede ved elven, slik at de må trekke oppover mot høydene. Veiene i Petropolje ser ut som elver og vannet renner som fosser i balkaene. Sneen er nesten forsvunnet og en formiddag rant en bunker full av vann på 2 minutter, så plutselig kom det.

I et hus som har holdt seg ganske bra har vi begynt å innrede en slags stue. Det så fryktelig ut der inne og vi fikk litt av en jobb. Den 30. mars - min gebursdag, er vi kommet så langt at jeg kunne lage flotte gardiner av gasbind. Sjefen var begeistret.

Været forandrer seg hurtig. Vi har fått en snev av vinter igjen med sne og vind. Fronten er stille med litt skyting om kvelden og natten.

Jeg oppdager i kalenderen min at det er påske - 3. april. Jeg har sydd portierer av ulltepper. Stuen blir etter vår oppfatning meget flott. Vi kan nesten ikke bevege oss der for bare kultur.
..

Den 4. april kunne vi melde Petropolje "mottagelses-salon" ferdig for innvielse og åpningen ble feiret sammen med Oberleutnant Hünerfout og stabslegen Müller.

Her i stuen vår - i første linje - syntes vi at vi hadde det som hjemme nesten, og her feiret vi påsken. Vi hadde bløtkake, kaffe, sjokolade, drops, brus og snaps og alle Zugførerne kom på besøk.

Mandag den 6. april hadde sjefen min sin store dag. Bastaljonskommandøren og alle kompanisjefene kom på besøk samt lege Müller. Vi meldere vartet opp. Det ble festet hele natten og på morgenkysten bar jeg dr. Müller tilbake til hans bunker.

I dagene som kommer blir været stadig bedre og bakken tørker opp. Man lærer å verdsette de goder som dukker opp.

Jeg har fått pakke hjemmefra med bl.a. en flott kniv som alle misunner meg.

Det holdes melderundervisning og underoffiserskole som jeg deltar i. Jeg plages av reumatisme og ufølsomhet i fingre og tær, så min venn dr. Müller eksperimenterer med diverse sprøyter. Det beste ved det er dog at jeg får druesukker. Det smaker.

Dagene er rolige forholdsvis. Bare enkelte artillerioverfall fra russerne ødelegger av og til undervisningen og vi må ta dekning. Sjefen spør meg om jeg vil sende en søknad til offisersskolen, og ved hjelp av Grünning blir den sendt.

Dagene går med ca 8 timers undervisning. Solen skinner og det blir stadig varmere. Vi har innredet et bad her, så vi har det bra.

Russerne har skarpskyttere ute. De gjør endel skade, og vi må stadig benytte skyttergravene. Det blir nyoppsetting av kompaniet. Kompanitroppen blir oppløst og jeg kommer til 1. Zug som melder. Ingen forandring ellers foreløpig. Gjelder for videre fremmarsj.

Men det blir allikevel stadige endringer og jeg blir igjen tildelt stor granatkaster, nå som melder og avstandsmåler. Undervisninger er slutt den 9. mai. Jeg flytter ut av landsbyen til "Teufeleck" (djevelhjørnet). Navnet har plassen fått fordi elven Mius gjør en sving her på 90 grader. Følgelig får man ild fra to kanter.

Jeg er nå kommet sammen med Grünning igjen og den gamle gruppa. Den gamle gruppa er forresten nokså misvisende. Her er nesten bare nye folk. De gamle som jeg kjente er nesten alle vekk. Enten såret eller falt.

Været er nå riktig deilig. Full sommer. Solen skinner. Bak bunkeren vår, litt til venstre, er det en senkning i terrenget og her løper en liten bekk. Hit ned stikker jeg av og til, bader og soler meg så jeg begynner å få litt farge på kroppen igjen.

Her ute er det bare en av granatkaster-troppene av gangen. Den andre troppen ligger i Petropolje. Vi skal avløse hverandre hver uke, slik at vi får en uke i Petropolje og en på Teufeleck.

Den 11. mai blir alle nordmenn sendt til regimentet. Der er Quisling og Risnæs på besøk. Jeg treffer mange av gutta fra Graz og vi har en hyggelig stund. Quisling oppfordrer oss til videre innsats. Vi får en flaske konjakk hver.

Mens vi var borte kom det et voldsomt artillerioverfall på landsbyen Petropolje. Vi hadde mange falne. Forpleiningen vår måtte vi som var på Teufeleck hente i landsbyen. Jeg sa til Grünning at jeg skulle treffe Arne og Jan der og ville ta med meg forpleiningen tilbake til bunkeren om kvelden. Dette var i orden. Konjakken som vi hadde fått ville vi helst ikke dele med tyskerne, så vi dro ut i 9. kompani, Jan og Arnes nattstillinger. Disse stillingene var bare besatt om natten og lå fremskjøvet helt ned mot Mius. Her syntes vi at vi hadde det riktig fint og koste oss med konjakken. Riktignok var ikke konjakk det beste jeg visste. Kanskje drakk jeg noe forsiktigere enn de to andre. Da mørket falt på var det på tide å forlate stillingene. Maten skulle også hentes.

Stemningen var mildt sagt høy og vi skralte og lo og løp skyttergravene tilbake.

Arne hadde tatt med handgranater fra stillingen og da vi kom frem til utkanten av Petropolje, fant han ut at her ville han angripe et tomt hus med håndgranater.

Det ble et forferdelig leven, og halmtaket på huset begynte å brenne. Jan ble skikkelig oppildnet av stemningen og grep tak i en blind-gjenger - 15 cm! En granat som pionerene hadde gjerdet inn med hvite bendelbånd! Med denne meget farlige last løp Jan innover i landsbyen. Folk som fikk se ham løp til alle kanter i vill redsel. Endelig følte han seg antakelig sliten og lei og bestemte seg for å legge granaten sin fra seg.

Naturligvis våknet russerne av alt bråket og begynte straks å skyte sperreild. Konjakken hadde virkelig skapt liv og røre og krydder på tilværelsen.

Tyskerne viste seg egentlig utrolig forståelsesfulle. Det eneste som skjedde fra det hold var at Arne dagen etter måtte, som straff, forelese for kompaniet om hvordan man angriper fienden med håndgranater. Dessverre var ikke Jan og jeg tilhørere.

Jeg fikk til slutt hentet maten og fortrakk tilbake til Teufeleck.

Russerne beskytter oss ganske kraftig her ute. Det er innslag rundt hele bunkeren vår. De bruker 7 og 12 cm og vi overveier og få styrket bunkeren vår.

17.mai feires sammen med Jan og Arne. Jan har fått pakke hjemmefra med geitost og Arne, som er litt av en tusenkunstner, har bakt brød av korn han har malt selv. Det smaker fortreffelig.

Det er etterhvert blitt temmelig ille med artilleri- og granatkasteroverfall i Petropolje, og det er nå ikke noe bedre å være der enn i stillingen her ute. Russerne "våre" (de sivile) har også sine døde.

En russisk madka, forholdsvis ung, som bodde i en bunker ikke langt fra Arne og Jan (hun hadde to små barn) fikk en fulltreffer av russisk granatkaster. Det ble en voldsom sorg og et forferdelig hyl og skrik fra de andre madkaene. Jan skjønnte at det aller verste var at hun ikke fikk en ordentlig begravelse med prest tilstede. Jan fikk vondt av dem naturligvis og han tok en rask beslutning. Han fortalte dem at han var presteviet og at han ville forrette ved begravelsen. De roet seg da, og det ble gravd en grav for henne. Jan var tilstede som lovet og han leste høyt på norsk et eller annet over den døde. Alle som var tilstede var tilfredse. Jan hadde gjort en god gjerning!

Ute på Teufeleck gjør russerne stadig forsøk på gjennombrudd med infanteri etter oppvarming med artilleri. De blir slått tilbake med store tap.

Pinseaften forsterker vi bunkeren vår. Vi legger på taket med tomme granatkasser som vi har brettet ut, så jord, tomme granatkasser igjen og mer jord. Vi stamper så godt vi kan. Dette må vi gjøre etter mørkets frembrudd. Russerne har noen skumle skarpskyttere. Katten vår som en dag lå og sov i solskinnet på bunkertaket, fikk en fulltreffer så alle ni liv forsvant med en gang.

Vi har hatt besøk av en nordmann fra Propagandakompaniet, Fritz Ihlen. Han overnattet hos oss og skrev en dramatisk historie om "En natt på Teufeleck". Han fikk med hilsen hjem.

Grytidlig pinsemorgen ble vi vekket av voldsomme eksplosjoner. Tungt artilleri. Hele bunkeren rister. Gruppe på gruppe lander rundt oss. Vi holder oss fast i køylene. Hvor lenge dette varer er ikke godt å si. Det virket som en evighet. Plutselig igjen et voldsomt smell. Den tykke stolpen tvers over taket vårt knekker i to og faller ned på bordet. Hele bunkeren er full av jord og støv. Grünning brøler ut om vi alle er i jorden. Det viste seg virkelig at alt var i jorden. Heldigvis hadde russerne skutt med hva vi kaller lett oppslagstenner, altså en eksplosjon ved lett anslag. Det reddet oss.

Etter denne fulltrefferen gir russerne seg. De mener nok at de har knekket oss. Vi er glad vi styrket bunkeren igår.

Ute får vi se at alt er ødelagt. Løpegravene, kasterstillingen, fulltreffer i latrinen. Herlig stank over hele området! Her får vi litt å gjøre. Når vi ser bunkeren, eller de sørgelige rester, kan man undre seg over at noen har sluppet levende ut derfra. Ikke én mann av syv er såret.

Etter dette må vi igjen lage nye stillinger og ny bunker. Vi forsøker nå å legge bunkeren dypere så den ikke blir synlig.

I dagene som kommer må jeg til tannlege. Her er det enkel tannbehandling. Han trekker gjerne noen jeksler, og her skal man passe godt på, for å trekke tenner er hans spesialitet! Det er ikke noe stas å børe heller, for alt foregår uten elektrisitet, så en mann må stå og trå boret. Det skal ikke mye fantasi til for å foretrekke å miste en tann i stedet.

Tirsdag den 16. juni mens vi har vår tur i Petropolje kommer Jan løpende og roper at Arne er hårdt såret. Jeg løper straks med ham bort til hovedforbindingsplassen ved legens bunker.

Arne har fått en kule gjennom høyre side av brystet. Legen forteller at lungen ikke er berørt men at hovedpulsåren er skutt av. Han greide imidlertid å få fatt i begge endene av åren og fikk sydd dem sammen. Han var synlig stolt av jobben. Dette var tidligere nevnte dr. Müller som var kjent som uhyre dyktig.

Arne var droget ned og satt flirende i en stol, hvit i ansiktet av blodtapet. "Ha det, gutter", sa han. "Jeg skal hilse hjem til Norge." Det var et stort tap for Jan og meg da Arne ble kjørt bakover om kvelden. Vi var alle tre blitt gode venner. Da en uke var gått fikk vi nyheten at Arne var kommet på lasarettet hvor han var kommet godt gjennom en operasjon.

Den 19. juni ble Jan og jeg sammen med endel andre nordmenn sendt på permisjon til Mariopol. Her var alt bare fred og vi hadde en herlig tid. Vi badet i Svartehavet (Det Asovske Hav), og koste oss med frontteater, kino og kameratskaps-aftener.

Det var naturligvis herlig å komme bort fra fronten, men det var jo perm til Norge vi hadde håpet på. Vi hadde nå vært i Waffen SS i ca 1 1/2 år, og vi hadde meldt oss for ett år. Vi fikk høre om nordmenn som var dimmitert og var kommet hjem.

Når vi nevnte dette ved bataljonen fikk vi alltid høre at vi vel ikke ville forlate våre venner her ute ved fronten.

Det viste seg nå at vi aldri kom tilbake til Petropolje. Angrep videre var i full gang. Bare vår bataljon lå igjen. Det måtte fylles opp med nye folk og vi hadde full fredsmessig eksersis.

To svensker var kommet til vårt kompani, Petterson og Heinz Mayer fra Stockholm.

Den 15. september sitter vi igjen oppe på bilene. "Gamle soldater" hadde utfoldet en kjeftebruk over hard eksersis hvor "Spies" fikk rikelig anledning til å utfolde seg. Igjen gikk det videre etter regimentet, forbi Rostov, Maikop, osv. Og den 21. september ligger vi til støtte for 1. bataljon i en liten fjellandsby i Kaukasus.

Vi går i stilling her i utkanten av landsbyen. Foran oss har vi en trang dal. Den er temmelig bevokst med store trær. Herfra kan vi vente angrep. Men vi har en dominerende stilling. På begge sider går fjellene steilt opp i over 2000 m høyde.

Det er stille og jeg går til et kompani i 1. bataljon hvor jeg treffer min gamle skolekamerat, Viggo Dalstrøm. Også han er melder ved kompaniet.

- Den 23. september kommer russerne. De forsøker å bryte gjennom til venstre for oss. Vi er sterke her og skyter fra alle rør, MG, granatkastere, PAK (panserkanon), LJG (lett infanterikanon) og SJG (tung infanterikanon) pluss artilleri.

Det virker som russerne har mye artilleri og her går det ganske rundt noen timer. Vi skyter oss tomme for ammunisjon og jeg tar med meg to mann og går til 1. bataljons kommandoplass for å hente granater. Der treffer vi kommandøren selv utenfor et hus. Det er major Dickman, kjent kar i divisjonen med ridderkors m/eikeløv". Han har operert som spion bak russiske linjer. "Ta all den ammunisjon dere kan greie", sa han. "Husk kommandøren ønsker mer brak".

- Jan er nå kommet frem hit. Han har gått på sjåførscole og kjører gruppa. Vi regner det for en noe sikrere tilværelse. Han har jo hele tiden vært MG-skytter.

Til tross for at russerne har mye artilleri her og bruker det flittig samtidig med stadige infanteriangrep, blir de hele tiden avvist og må trekke seg tilbake med store tap.

Etter få dager i disse stillingene blir vi avløst av WH, og om kvelden kjører vi bakover til regimentet. Det er stakk mørkt og meget smale veier som slynger seg i dalsiden over en liten elv. Bilene må kjøre uten lys, d.v.s. de har kun en liten stripe foran på lyktene. Russerne ligger stadig over oss og bomber med sine Rattas, men det er heldigvis vanskelig å treffe i dette terrenget. Bilene må ligge tett og kjøre etter baklysene til hverandre.

Jeg entret bilen som sistemann og det var ingen plass til meg på sidesetene. Jeg satte meg derfor i bunnen av bilen med ryggen mot førerhuset. Det skulle vel bli min redning. Plutselig forsvinner liksom festet under meg og bakparten av bilen reiser seg opp. Alt går fryktelig fort. Bilen slår trill rundt. Jeg merker et slag i ansiktet, blir kastet ut av bilen og raser nedover i mørket til jeg havner på en sandbanke. Jeg føler meg tummelumsk, men hel, og kommer meg på bena. Rundt meg hører jeg jamring og den første karen jeg får tak i er død. Plutselig hører jeg en bergensstemme som roper "Bjørnstad, Bjørnstad, er du der?". Det var Jans bekymrede stemme oppe på veien. Han kjørte bilen bak oss og hadde fått stoppet i tide. Vår bil var kjørt utfor en bratt skråning. Alle på bilen var enten skadde, tildels hardt og en var død. Kun Grünning og jeg var i orden. Han hadde sittet i førerhuset og var like hel. Jeg hadde skrubbsår i ansiktet.

Grunnen til ulykken var at veien gjorde en u-sving og fortsatte deretter rett frem. Vår sjåfør så baklykten på forangående bil på den andre siden av stupet men ikke svingen imellom. Han kjørte derfor rett frem og utfor.

Stupet var ca 20 meter høyt og den første delen var stup bratt. Bilen hadde slått trill rundt og sto på hjulene nede i elven.

De skadde ble kjørt til lasarett. Grünning og jeg til bataljonen som lå i en større landsby, Labinskaja.

Sammen med 1. granatkastertropp drar vi videre sydover, men bilen får fjærbrekk og vi må stoppe i Maikop, en liten by. Grünning og jeg går på soldatkino. Slik er soldatens liv. Igår til samme tid lå vi og kavet under stupet. I dag koser vi oss på kino og imorgen? Da er det kanskje innsats igjen.

Reparasjonen av bilen gikk ganske fort, men vi må tilbake til Labinskaja for å få ny bil og hente nye folk. Antagelig må vi ligge her noen dager. Det blir satt opp ny 2. tropp granatkaster, og jeg blir troppfører med rottenführer Stein (en tysker) som Werferführer, altså førsteskytter.

Det holdes øvelser her i Labinskaja for å trene sammen mannskapet. Det er å gå i stilling og sette sammen kasteren, om og om igjen. Å sette sammen kasteren og melde skuddberedt gjorde vi med vårt aller første mannskap i Hechingen på 17 sekunder. Det beste resultatet vi oppnådde her i Labinskaja var 27 sekunder. Det var nedslående og jeg var redd at dette var et symptom på hele felttoget. Det viste kanskje en svekkelse av hele den tyske hær. Samtidig med at russerne nå stadig får nye våpen, nye fly. Det virker som om de har fått luftherredømmet. Vi ser sjelden tyske fly mere. Som en av underoffiserene uttrykte det en dag: "Armes Deutschland!"

Vi fortsetter å trene opp det nye mannskapet og dagene går. Vi bor privat og madkaen her handler for oss på torget og koker god mat til oss.

Mandag den 5. oktober 1942 drar vi igjen etter bataljonen. Det går langsam. Det har regnet sterkt og veiene er igjen helt sølete og oppløste. Vi sliter, dytter biler, kommer oss gjennom Armavir og overnatter i Armenskaja.

Neste dag er veiene noe bedre. Vi har igjen trøbbel med bilen som stopper. Må vente på verkstedbilen. Gruppa kjører videre på andre biler. Sjåføren, Gefreiter Henning, min 2. skytter, og jeg må bli igjen ved bilen. Vi finner oss et hus for natten, henter marsjforpleining og venter.

Verkstedbilen kommer og vi kan kjøre videre den 7. oktober. Nå går det fort for å ta igjen bataljonen. Det går forbi "Minerali voddy" og Georgievsk til vi finner kompaniet i en liten landsby. Vi får høre at fronten er ca 60-70 km herfra. Her skal vi ligge i marsjberedskap.

Jeg får mye post. Pakke fra mor. Det er rart å høre hjemmefra. Det er som fra en annen verden. Arnstein har vanskeligheter med å la være å melde seg. Han gjør det meget bra på idrettsbanen. Jeg har skrevet til ham og sagt at han for all del må holde seg hjemme.

Jan er her og han, Wiggo og jeg får oss en hyggelig prat.

Vi er nå divisjonsreserve og trekker 8 km nærmere fronten. Underveis blir vi angrepet av nye russiske slagfly. Dette er farlige saker. De feier over kolonnen med MG og bordkanon. Vi har flere falne og sårede.

Min gamle venn fra den første tiden i Russland, Kershad, er kommet tilbake. Han ble såret og har oppholdt seg lengre tid i lasarett og siden i Holland.

Vi hører at divisjonen har store vanskeligheter her fremme. Russerne ligger sammentrengt her i Kaukasus med mange divisjoner, og landskapet egner seg meget godt til forsvar. Fronten går gjennom Malgobek. Denne byen ligger på et høydedrag, eller flere høydedrag. Terrenget er meget kupert.

Bataljonen trekkes nærmere og går foreløpig i bivuak i en stor sandgrop. Vi er stadig utsatt for russiske flyangrep og har flere utfall i bataljonen.

Like i nærheten ligger en liten tysk landsby, Mariopol. Det finnes flere slike tyske landsbyer i distriktet. Vi hører at russerne kom overraskende på denne landsbyen og har herjet fryktelig. Kvinner voldtatt, fire tyske Blitzmädel voldtatt og kastet i en tom brønn hvor de ble funnet i live av pansersoldater da landsbyen ble tatt tilbake. Det er også en stor SS-kirkegård her med falne fra Wiking og en stor avdeling fra finnebataljonen. Finnene har vært hardt ute her.

Russiske fly angriper oss også om natten her i sandgropen. Først kommer lysfallskjermene og så bombene.

Tirsdag den 13. oktober, tidlig om morgenen får vi beskjed om at vi skal avløse fremme ved fronten. Kershad kommer til meg og forteller at vår gamle 1. skytter ved kasteren, også nettopp tilbake fra lasarettet, er falt. Han fikk en fulltreffer av en granatkaster i hullet hvor han satt. Fett, het han, var en veldig kjekk kar og et muntrasjonsråd i gruppa. "Ja", sa Kershad, "nå er det bare vi to og Grünning igjen av oss 16 mann som satt på bilen da vi reiste inn i Russland. Jeg har på følelsen at det er min tur nå". Han var deprimert og sa at han aldri hadde hatt denne følelsen før.

Veien oppover mot Malgobek var ganske bratt og tung å gå. Grünning og jeg gikk foran, og særlig de nye granatbærerne hadde vanskelig for å følge med. Grünning ba meg derfor å gå bakerst og passe på at gutta kom med oppover. Jeg hjalp med granatkassene så vi greide å holde kontakten. Kommet vel opp på høyden gikk det en forholdsvis smal rygg fremover mot byen. Da det nå ikke lenger var så tungt å gå, gikk jeg igjen frem til min plass bak Grünning. Vi gikk ved veiens høyre side i en liten veirenne. Foran oss og til høyre hørte vi stadig smell fra artilleri. Det første jeg oppfattet var at Grünning som var 5-6 meter foran meg, var på vei mot bakken og samtidig lå jeg flat. Jeg hadde fornemmet et sus i luften. Det neste var et fryktelig smell og hvin av splinter i luften. Jeg ble dekket av sand og jord. Granaten som var av grovt kaliber slo ned like bak meg, antagelig mellom bena på Kershad. Hele sprengvirkningen lå i skuddretningen og alle som gikk etter meg av troppen ble feid ned, seks døde, resten hårdt såret. Hele troppen min, Kershad, Müller, Krause, Förster og Eppel var falt. Kershad fant jeg ca 20 m nede i skråningen. Han lå på maven. Da jeg skulle ta dødsmerket hans på brystet følte jeg at hele brystet var vekk og at hånden min tok på innvoller.

Jeg ble grepet av et voldsomt raseri, truet mot russerne og tenkte ikke på at det kunne komme en ny granat. Men ved ettertanke ville de neppe spandere en 15 cm på en enslig mann.

Vi blir anvist og går igjen i stilling. Har fått rasket sammen folk til en kaster som jeg får som troppfører. Russerne bombarderer kraftig. Jeg graver meg ned så dypt jeg kan.

Den 15. oktober ny stilling bak en jernbaneforhøyning. Vi skal angripe en stor høyde på den andre siden av dalen. På begge sider av oss skal Wehrmacht Heer angripe. Vi med vår kaster var tildelt 9. kompani. Grünning og jeg var oppe på jernbanedammen og så på terrenget som strakk seg flere hundre meter ned til bunnen av dalen og så oppover skråningen på den andre siden hvor de russiske stillingene lå. Det var tydelig å se at russerne lå tett her. Vi ble enige om at det eneste vi granatkastere kunne gjøre var å gå i stilling bak jernbanen og derfra støtte artilleriet i beskytning av russerne. Grünning gikk til kompanisjefen for 9. kompani og sa dette. Han ble avvist og sa at han trengte granatkastere senere i angrepet. Dette var det reneste tull. Vi hadde ingen mulighet for å gå i stilling senere.

Med en gang vi kommer over jernbanen og begynner på skråningen er helvetet løs. Russerne skyter med alle rør. Vi har et sammenskrapt kompani på ca 125 mann, og det viser seg plutselig at vi er alene. Til høyre og venstre for oss er det ingen. Senere får vi vite at Wehrmacht Heer har nektet å angripe i denne stillingen. Verre for oss. Vi får ild fra alle kanter.

Folk faller rundt oss med en gang og den første av mine er Henning (hårdt såret) med 2-benet til kasteren. Jeg forsøker å dra det med meg et stykke, men kaster det så fra meg. Grünning roper til de andre gutta at de skal la kasterdeler og granater ligge og løpe med håndvåpen.

Det nytter ikke å kaste seg ned. Her finnes ingen dekning og man blir bare liggende som skyteskive for russerne. Det eneste er å løpe det man kan ned til bunnen av dalen hvor man kommer i død vinkel for russiske kuler.

Ved samling i dalen er vi ca 50 mann. Langsommere beveger vi oss oppover mot de russiske stillingene. Vårt artilleri skyter spredt. Vi kommer oss opp og samlet stormer vi inn i russiske stillinger med håndgranater og maskinpistoler.

Hva nå? Her sitter vi midt mellom russerne og det blir meldt at de kommer med panser. En ung løytnant fra 9. kompani roper at alle skal tilbake. Redde seg den som kan. Vi stormer nedover siden igjen til dalbunnen.

Vi er nå havnet noe lenger til venstre og på vår side av dalen er det her et slags platå med en fordypning på baksiden. Dit kommer vi oss. Her har vi oversikt over russiske bevegelser og har også dekning. Vi er nå ca 40 mann igjen og en 10 -12 russiske fanger. Vi graver oss inn. Jeg gir spaden til en ung fange, en tatar. Han har fått et pistolskudd i ansiktet. Kulen sitter like under øyet som er hovnet svært opp. Han vil ikke grave men gråter og roper på mamma.

Det er ingen offiser blant oss nå, bare en ung underoffiser og Grünning. Underoffiseren har lagt seg oppe på kanten for å holde øye med de russiske bevegelsene. Plutselig roper han at russerne angriper. De kommer nedover skråningen. Han begynner å løpe oppover og roper at alle skal følge ham. Jeg har sett situasjonen og mener at russerne bare besetter stillingene sine igjen. Det er ikke noe angrep. Grünning vil løpe, men jeg sier at vi må bli her til det blir mørkt. Grünning blir rasende og sier at han skal trekke meg for krigsrett hvis jeg ikke adlyder, og han løper med alle de andre og jager fangene med seg.

Jeg løper sist og gjør det med beregning. Når man løper oppover kan man hele tiden følge med i innslagene fra MG, og når de nærmer seg, kaster jeg meg ned. Det gjelder å holde seg vekk fra de andre. Dette er det rene vanvidd. Folkene faller som fluer. Vi kunne ha blitt liggende og i tilfelle forsvart oss i de sikre stillingene der nede til mørket gjemte oss. Så kunne vi bare spasert tilbake.

Oppe på toppen på vår side er det noen gamle utgravninger hvor russerne har hatt bilene sine stående.

Hit opp kommer vi. Det er 9 mann igjen. Resten av kompaniet, syv unge rekrutter og Grünning og jeg.

Lengre opp var det unødig å gå i første omgang. Det var meget bratt og her hadde vi dekning. Over oss lå finnebataljonen i stilling.

Etter noen timer ble det mørkt og jeg klatret opp til finnene hvor jeg fikk låne en bære, snakket med en lege og fortalte at jeg ville komme tilbake med sårede.

Hele natten bar vi sårede inn til finnene. Det var en hard jobb. Russerne hadde også speidertropper ute, og flere ganger hørte vi russiske stemmer i mørket. Hvor mange vi bar inn den natten vet jeg ikke. Vi fant den unge løytnanten fra 9. kompani. Han hadde siden full av splinter, men var i live.

Ut på morgenen gikk vi ni via finnene tilbake til bataljonen.

Vår granatkastergruppe var som nevnt understilt 9. kompani, og det var dette kompaniet det var gått verst utover, samt en SMG gruppe fra vårt kompani, det 12..

Ved bataljonen fant vi restene av vårt kompani, ca 40 mann. Vi var jo egentlig et kompani med større våpen og ved angrep blir vi tildelt infanteri eller de lette kompaniene som ildstøtte. Dagen etter blir vi nå rasket sammen med ledige deler fra andre kompanier i bataljonen, en slags støttropp, utstyrt med maskinpistoler, og vi går i stilling på en skogkledt ås. Vår kompanisjef Hünerfout, som jeg en tid bodde sammen med i Petropolje, er falt. Han fortalte dengang at han kom til å overleve krigen, for han var spådd av en sigøyner at han skulle dø av et maveonde.

Jeg sto ved veikanten og så ham da han hårdt såret satt i baksetet på en bil. Han hadde fått en hel maskingeværssalve rett i maven. Jeg saluterte og han nikket. Han døde like etterpå.

Vi må angripe igjen. Denne gang er det en liten høyde som ligger som en øy i dalen. Selve høyden er besatt med MG, men bakenfor i dalen står russisk artilleri. Vi må først løpe en flat strekning på ca 300 meter før vi kommer i dekning under høyden. Vi har ingen artilleristøtte. Løpingen over sletten blir igjen et mareritt. Russisk artilleri legger sperreild. Jeg løper like bak en sersjant som jeg ikke kjenner. Men han har en egen taktikk med hurtig løp og nedkasting. Hver gang en granat slår ned foran oss hopper han ned i hullet, blir liggende der til neste nedslag osv.

Jeg gjør som han, men plutselig slår han ut med armene og stuper forover tatt av MG.

Vi har mange sårede og falne på sletten. Men vi kommer til slutt frem til høyden. Løytnant Hart som nettopp har overtatt som kompanishef gir ordre om at kampgruppe Grünning tar høyden i et eneste sprang.

Grünning gir oss 6-7 mann ordre om å gjøre oss klar og på ordet "marsj" stormer vi de 30-35 metrene opp på høyden. Til venstre for meg ser jeg i farten Gefreiter Blaumann gå i bro idet han kommer opp på kanten. Han blir stående slik i døden som en silhuett mot himmelen.

Jeg kaster en håndgranat og stormer med et hopp ned i det nærmeste skytterhullet med MP i stilling. Russerne var forsvunnet ned på den andre siden. Høyden var vår.

Nå går russerne i stilling på den andre siden av høyden, ca 30 - 40 meter foran oss. Vi kan høre dem rope til hverandre. Det regner og blåser og det er kaldt. Riktig norsk høstvær.

Vi må være våkne og passe på hele tiden. Ved siden av meg står Blaumann i bro. Som gammel bryter må jeg beundre den store høyden.

Straks det lysner av dag blir russerne aktive. De beskyter oss og vi kaster håndgranater. Jeg får stadig opp kasser med granater fra dem som ligger bak høyden. Vi har også fått frem ammunisjon og mat i løpet av natten. Jan og flere sjåførere er kommet hit og ligger i reserve.

Russerne kaster røkbomber og vi venter stadig at de skal komme. Jeg ligger klar med to MP, en tysk og en russisk. Farligst er de russiske stillingene nede på sletta. Herfra beskyter de oss med MG. Underlig nok er artilleriet stille, men antagelig kan de ikke skyte da de har sine egne for nær.

Foran meg til høyre ligger et tysk MG. Vi får høre at de to som sitter der er døde. Dette MG er meget viktig men svært vanskelig å besette da det ligger på forhaugen av høyden midt i skuddlinjen for de russiske MG.

Løytnant Hart beordrer en ung hollender til å besette hullet. Hollenderen forsøker å ale seg frem, men får straks et skudd gjennom brystet. Han greier dog å få slept seg tilbake.

Jan, som er gammel MG-skytter, får nå ordre om å besette hullet. Han hadde jo sett hva som hendte hollenderen og tenkte at han måtte prøve noe annet. Han tok fart og løp og var med et sprang nede i hullet. Jeg kunne fra mitt hull ikke se hvordan det gikk og var opptatt av håndgranatkastingen.

Før alt dette hadde Jan kommet opp i hullet til meg for å hilse på. Sammen med ham var en eldre Rottenführer. Sammen hadde de kjørt ut forpleining på en motorsykkkel med sidevogn. <jeg ville vise dem de russiske stillingene ned på sletta. Overalt var det fullt av russere. Alle tre sto vi trengt sammen nede hos meg. Tyskeren sto i midten med min kikkert og så ned. Plutselig sparket litt sand opp foran oss og tyskeren falt forover. Han var død. Han hadde fått rikosjetten rett i hjertet.

Jans skjebne etter spranget var fremdeles ukjent for meg, men etter en tid får jeg høre at han antakelig ligger der og er hårdt såret. Det var ingenting vi kunne gjøre. Det var umulig å komme seg dit i dagslys for å hjelpe. Og ennå var det mange timer til det ble mørkt.

Hvor mange håndgranater og geværgranater jeg kastet i løpet av disse timene vet jeg ikke, men det var mange. Jans skjebne surret stadig i hodet mitt og jeg ventet bare på at det skulle bli mørkt. Da ville jeg forsøke å komme over og se hvordan det sto til.

Endelig er det mulig og jeg kryper så stille jeg kan over til hullet hvor han er. Han ligger med baken nede i gropen og med bena på kanten. Han hadde fått et skudd tvers gjennom kneskålen på det ene benet, men verre var et skudd med spreng-ammunisjon i det andre låret. Et meget stygt sår hvor benet var splintret.

Alene kunne jeg ingenting gjøre. Bare bringe på det rene at han levde og var ved relativt godt mot. Stakkars gutt! Han måtte ha fryktelige smerter og han hadde ligget såret der i 8 - 9 timer! Grunnen til at han ikke hadde blødd seg ihjel var vel at benet som lå oppe på gravkanten var klappet sammen slik at såret ble presset sammen.

Jeg kom meg tilbake, fikk fatt i en saniteter, en wiener som het Geringer, og sammen skulle vi to forsøke å få Jan ut. Vi ålet oss over igjen. Det gikk bra. Jan var fremdeles ved bevissthet og vi ba ham om å strekke armene bakover. Vi lå på hver vår side av ham. Det var ingen lett oppgave å få trukket ham opp og for Jan var det meget smertefullt. Han ga fra seg noen ynk. Straks feide et par geværssalver over hodene våre. Jeg ba Jan om å holde kjeft på en lite pen måte og han bet tennene sammen. Det kom ikke et eneste ynk fra ham på resten av turen hvor han hang i armene med bena dinglende etter seg. Selv for oss føltes disse metrene svært lange og tungt var det i ubekvem stilling, særlig de første metrene som gikk oppover.

Såret i benet blødde nå meget. Geringer stoppet hullet som var så stort som en knyttneve, med et par forbindingspakker og surret fast. Jeg fikk fatt i et blikkbeger fylt med vodka som jeg ga til Jan. Dette var naturligvis ikke det aller lureste man kunne gjøre for blødningen.

Men ihvertfall ble Jan full så han hadde det kanskje noe bedre.

Heldigvis var det ikke langt til forbindingsplassen og han ble kjørt avgårde glad og fornøyd på en sidevogn.

Det var tomt å være igjen. Jan, Arne og jeg hadde vært sammen så ofte vi hadde anledning til det. Jeg følte meg alene.

Russerne presser stadig med små granatkastere og håndgranater og vi har stadig utfall. Løytnant Hart er falt. Underoff. Müller er falt. Jeg er gjennomvåt av regnet og fryser. Vi får ikke sove. Er stadig på vakt. Den fjerde kvelden får jeg en ung rekrutt opp i hullet. Han skal holde vakt så jeg kan få sove. Jeg er totalt utslitt og føler meg syk, antakelig reumatisme.

Om natten sover jeg først urolig og farer opp. Rekrutten sover også og jeg vekker ham. Dette hender et par ganger. Det er klarnet opp og det er iskaldt. Jeg sovner omsider - bevisstløst.

Neste morgen blir jeg vekket. Vi har fått 15 manns forsterkning og jeg skal hentes ned bak høyden hvor der er en bunker. Nå viser det seg at jeg i nattens løp er frosset fast med hele venstre side inn i jordveggen. De får meg løs men jeg kan ikke gå. Jeg er helt stiv i venstre side. Dr. Müller er kommet til og beordrer meg til lasarett.

Etter 3 dager med besøk på hovedforbindingsplassen og frontlasarett havner jeg tilslutt på et stort Wehrmacht-lasarett i byen Kislovodsk. Dette er en pen by i vakre omgivelser midt i Kaukasus, en sanatoriumsby med mange sanatorier for kommunistpamper. Disse sanatoriene var nå omgjort til lasaretter for tyske soldater.

Etter undersøkelse ble jeg lagt inn på et stort rom helt for meg selv, nærmest et forværelse, for innenfor er enda et rom og der ligger to mann. Jeg har smerter og feber og diagnosen er giktfeber.

Allerede etter 5-6 dager er jeg nesten feberfri og jeg synes jeg har det bra, bare med smerter i skulder, hofte og kne. Jeg er blitt kjent med to andre karene på rommet innenfor meg. Det er en fra feltgendarmeriet og en som er overflyttet fra Rommels Afrikakorps. Det var tydelig at disse to var drevne "trykkere" fra krigstjeneste, et uttrykk tyskerne brukte når noen greide å forlenge sine sykdomsopphold etc. De pratet og lo og var stadig oppe fra sengene og så svært så friske ut, men når legevisitten kom var de igjen fælt så syke. Karen fra Afrikakorpset hadde noe med ryggen påsto han, og kunne nesten ikke røre seg. Det var nok mange tyske soldater som reddet livet på den måten.

Skytestillingen hvorfra jeg skal lede ildgivningen, bygger vi fremme ved bekken på linje med MG-lagene med telefonlinje til kasteren. Under disse forberedelsene blir vi stadig avbrutt av kraftig russisk artilleriild.

Jeg har fått 2 nye rumenere i erstatning for de jeg mistet. De har en litt rar dialekt og to av dem snakker nesten ikke tysk i det hele tatt. Jeg hadde inntrykk av at alle het enten Josef eller Johannes.

Jeg får i oppdrag av kompanisjefen å lære dem tysk. Det er naturligvis ingen lett oppgave på kort tid, så jeg velger derfor at vi skal snakke sammen på tysk om kveldene og samtidig forsøke å lære dem litt geografi. Interessen er naturligvis ikke overvettets stor. Vi tar for oss de forskjellige land i Europa samt hovedstedene. Vanskelige saker. Bare når jeg spør: "Norge, hva er det?", roper de straks alle i kor: "Rottenführer sein Heimatland!!" Da burde jeg da være fornøyd med dem?

Fredag den 20. november er bunkeren ferdig og vi flytter inn. Det viser seg at også andre skapninger har flyttet inn! Bunkeren er full av mus. Når jeg våkner om morgenen har jeg mus til og med i frakkelommene.

En morgen jeg kommer opp i skytestillingen ligger det en død russer rett foran stillingen min. Antakelig har det vært en russisk speiderpatrulje her om natten og han er blitt skutt ned av våre MG som har hørt noe.

Egentlig har jeg et fint liv her. Jeg ligger mye på ryggen i bunkeren og blir vartet opp av gutta. Disse rumenerne er forresten kjempeflinke til å lage god, krydret mat, og råstoffene løper fritt omkring, så jeg begynner å bli tjukk.

Vi har en fremskutt lytterpost på sletten foran våre linjer. Denne må vi besette om natten. Gutta er veldig lei denne jobben, og med deres østiske kultur er det naturlig med bestikkelser. De kommer til meg og spør: "Røker De en sigarett? Eller kanskje vil De ha en sjokolade? Jeg vil helst ikke sitte vakt i lyttestillingen inatt." Alt på sin slepende, pussige dialekt. De kommer naturligvis ingen vei med dette, men de forsøker seg stadig og gir ikke opp.

En dag under et russisk artillerioverfall står en Josef vakt i kasterstillingen. Jeg har ofte sagt at de alltid skal ha på seg stålhjelm. Det synder de mye imot. Plutselig hører vi ute fra kasterstillingen: "Ach, ach, Jesus Maria, ick bin verwundet, Hilfe!"

Han står jo så lavt, så han har nok fått en skramme i hodet, tenker jeg, og roper tilbake: "Din tosk! Har jeg ikke sagt at du skal ha på deg stålhjelm!"

- "Ach, Rottenführer, warum Stahlhelm wenn Splitter Arsch!?" Stakkaren hadde altså fått en splint i baken. Mitt argument fant han nok tydelig meget malplassert.
- Den 27. november er en "heit" dag. Russerne åpner med kraftig artilleriild av alle kaliber. Vår kompanikamplass får to fulltreffere av Stalinorgel, men det slår ikke gjennom.

Ute på sletta, ca 200 meter fra våre stillinger, står det et stort skur. Det viser seg at dette er fullt av sauer. Russisk infanteri angriper nå og driver sauene foran seg. Vi skyter fra alle rør og det er vanskelig å skjelne mellom sau og russere, men de hadde begge stort mannefall.

På den andre siden av sletten ligger også en landsby, og her kommer plutselig flere panser rullende. Heldigvis har vi antipanserkanoner stående. Det er nå kraftige saker og 5 russiske T34 blir skutt i filler i løpet av kort tid. Resten trekker seg hurtig tilbake og angrepet er avvist.

Russiske overløpere og fanger forteller stadig om store samlinger av russiske tropper og at de planlegger en storoffensiv her. Vi er derfor stadig i alarmberedskap.

Natten etter dette angrepet blir jeg vekket brått opp av en melder som forteller at russerne har brutt inn i stillingene våre og befinner seg rundt i løpegravene. Av denne plutselige vekkingen får jeg voldsom skjelving i kroppen, noe jeg aldri har opplevd tidligere. Den er umulig å kontrollere. Jeg får gutta ut og på vakt ved kasteren. Selv melder jeg meg ved kompanikommandostillingen og får høre at det antagelig er en russisk støttropp. (En støttropp skal også gå i kamp, i motsetning til en speidertropp).

Det er sendt ut folk for å rydde opp. Skjelvingen min har begynt å gi seg. Ingen har merket noe. Dette var en ny opplevelse for meg.

Vår støttropp kom tilbake og meldte at de hadde truffet på russere og hadde tatt 2 fanger. Selv hadde de en såret. Resten av russerne forsvant tilbake til egne stillinger.

Den 1. desember ble jeg kalt tilbake til bataljons-kommandoplass og en oberst fra regimentet tildelte meg jernkorset. I stedet for å trekke meg for krigsrett hadde Grünning innstilt meg til jernkorset for angrepet ved Malgobek.

Fredag den 4. desember har våre telegrafister oppfanger russiske meldinger om at de skal angripe i morgen tidlig kl 0330 eller kl 0500. Vi er i alarmberedskap og sitter og venter, men ingen russere kommer. Antakelig bare en bløff, eller nervekrig.

Den 13. desember kommer en melder fra kompaniet med beskjed om at jeg imorgen skal reiser på permisjon, denne gangen er stedet Oslo. Jeg gleder meg til å komme avgårde. Endelig! Jeg pakker sakene og får ikke sove.

I løpet av natten kommer igjen en melder og forteller at russerne antakelig vil angripe på morgenkvisten.

Det er disig og tungt vær når russerne dukker opp av tåka. Heldigvis er vi forberedt. Alle mann på plass. Jeg sitter i skytestillingen og skyter sperreild. Russerne kommer denne gang uten forutgående artilleriild. De mente de kunne lure oss på grunn av tåka.

De kommer helt inn i våre nattstillinger, men blir kastet ut igjen. Når tåken letter kan vi se at de har gravd seg ned ute på sletta ca 200 m borte, en ideell avstand for min kaster. Vi har fått noen nye granater som går i bakken, springer opp i luften igjen og eksploderer med en masse splinter (kardesk). Disse granatene bruker vi nå og de har stor virkning. En etter en løper russerne tilbake til de gamle stillingene i landsbyen.

Det viser seg at russerne har brutt igjennom ved Armavir, og vi er innesluttet i Kaukasus! Det var den permen. Jeg kan ikke reise.

Russerne trykker på hver dag, særlig til venstre for oss vil de gjerne gjennom. Her foregår det et panserslag. Russerne er ikke lenger overlegne med sine T34. Våre nye Panter og Tiger med 8,8 cm langsrørskanoner kan godt ta opp kampen. Vi skulle bare hatt flere.

Ettermiddagen den 20. desember får jeg endelig mine etterlengtede permisjonspapirer og humper avgårde med en forsyningsbil, retning heimat!! Det går ingen permisjonstog, ingen tog i det hele tatt før vi kommer til Armavir. Våre pansere har nå åpnet veien ut igjen. Det tar meg 4 dager å komme til Armavir. Jeg må hele tiden haike med biler. I Armavir får jeg slengt meg på et tog og sitter i en kuvogn sammen med en annen kar som også skal på perm. Egentlig spiller det ikke så stor rolle hvor lang tid reisen tar. Permen gjelder først når man kommer hjem og 3 uker fremover.

Min reisefelle forteller at han har en søster i Berlin og han håper å være der nyttårsaften. Jeg spør hvor han kommer fra og han svarer han er nordmann og kommer fra Oslo! Han heter Johs. Moe (bror av Moe Fisk og Vilt på Youngstorget).

Da hadde vi kampert sammen i 2 dager. - - Siden vi hadde samme reisemål sørget vi for å holde sammen hele veien.

Vi ankom Berlin dagen før nyttårsaften og vi dro begge til Moes søster som var gift med en lege. De hadde en rommelig leilighet hvor vi ble invitert inn.

Endelig, den 4. januar 1943 var jeg hjemme på Oppegård og hadde tre deilige uker. Far fortalte at han arbeidet hardt med Gunnars hjelp for å få meg dimmitert, og han mente at det var godt håp om at det skulle gå i orden.

Heldigvis sto alt bra til hjemme. Men den 27. januar var det bare igjen å si adjø og starte med retning Russland.

Vi hadde stadig fulgt med i nyhetene og det var tydelig at russerne hadde overtatt initiativet ved frontene. Divisjon Wiking var av en overveldende motpart blitt presset ut av Kaukasus. Denne hardt prøvede divisjonen hadde hele veien slåss mot 6 russiske divisjoner.

Jeg hopper over den lange veien tilbake til fronten, men igjen fremme viser det seg at flere enheter er slått sammen på grunn av for få folk. Min gamle 3. bataljon eksisterer ikke mer. Vi er fordelt på 1. bataljon og jeg havner i 4. kompani som melder. Grünning som dro på perm en god stund før meg, er også kommet tilbake og er foreløpig sjef for en MP-gruppe. Han forteller at han er blitt lovet en ny granatkastergruppe.

Her er alt nytt for meg. Ingen kjente offiserer eller underoffiserer. Men Grünning er der.

Ved et russisk angrep på jernbanelinjen, det var hard kulde, tok vi endel russiske fanger. En av dem, Miki, slutter seg med en gang til meg og sier at han er min venn. Miki ble for meg en venn. Etterhvert får Miki uniform, bare er speilene gule, og han slutter seg til kompaniet.

Vi ligger nå i Ambrosievskaja og ryktene går at vi skal settes inn mot den russiske arme Popov som har brutt igjennom våre linjer lenger nord hvor vi har italienere og rumenere. Siden skal vi trekkes ut til Tyskland for ny oppsetting.

Vi treffer de norske sykesøstre som er på gjennomfart med lasarettet. De er underveis til Zakopane i Polen.

Vi sitter igjen på bilene. Det går i nordøstlig retning. Russerne er nå på marsj over bred front. De har tatt Grischino by med meget store styrker og besatt stasjons-området. Westland og Nordland forsøker å slå dem ut igjen. Vi er altså bak de russiske linjene og vår oppgave er nå å angripe russiske forsyningslinjer med vår bataljon.

Vi kjører altså østover og russiske sivile står tause og ser forskrekket etter oss. Ved 20-tiden, det er mørkt, inntar vi Grischino landsby. Den er bare besatt av russisk tross, etappefolk og 1 panser. På hovedveien til Grischno by er det trafikk av russiske forsyningsbiler til fronten. Våre maskingeværer går i stilling på begge sider av veien, like før en sving. På utsiden av svingen er det en høyde på ca 10 meter. Etter hvert som bilene kommer blir de beskyttet og havner utfor denne høyden. Et feltkjøkken stopper før svingen og 2 russere blir tatt til fange, en høy sersjant og en mindre, tett kar. Det viser seg at vi har å gjøre med elitesoldater. De kommer fra Stalingarden.

Jeg opererer for tiden som melder og får i oppdrag å bringe fangene til kompaniets kommandoplass.

Det var nå bekmørkt og veldig kaldt. De to gikk foran meg og jeg gikk med pistolen klar. Det var tydelig at de hadde drukket vodka, og de snudde seg stadig til meg, grep i meg og sa "Ikke skyt, pan". Jeg dyttet dem avgårde så godt jeg kunne, men på grunn av mørket måtte jeg også ha kontakt. Hele tiden snakket de fort sammen. Plutselig snur de seg samtidig og griper fatt i armene mine. Den høyre armen med pistolen får jeg straks revet løs og jeg slår sersjanten med den. Den andre karen går på meg og jeg presser pistolen i magen på ham og trekker av. Ingenting hender, bare et klikk. Vi to blir nå stående å bryte, men på grunn av alle klærne jeg har på meg er dette ikke noen lett sak, og jeg merker at karen er kraftig. Jeg får allikevel slengt ham overende og han blir liggende under meg. Sersjanten var stukket av det forteste han kunne og kom seg antakelig unna. Jeg trodde nå at jeg hadde kontrollen over den andre karen og ga ham litt juling. Plutselig merker jeg et slag mot kjaken og så et til, og nå får jeg se at mannen har en stor kniv i hånden, og jeg får kastet meg til side. Plutselig lyser en lommelykt opp over oss. Det var noen av våre som var kommet til, tilkalt av bråket. De tar hånd om russeren og roper til meg at jeg må komme meg til legen. Karen har stukket meg i halsen. Jeg kjente varmt blod renne nedover halsen. Det neste var at jeg holdt på å bli skutt ned av Grünning. Jeg hadde ikke hørt varselsropet fra tysk stilling på grunn av suset i stålhjelmen mens jeg løp. Det var nære på.

Da jeg kom ned i legekjelleren viste det seg at stikkene var på samme sted i høyre kjake og heldigvis ikke i halsen. Kulden gjorde vel at jeg ikke kjente noen smerte.

Legen var imponert over såret og sa at han misunte meg det arret jeg ville komme til å få. Han forbandt meg, men uten å sy.

Dagen etter, lørdag 13. februar, gikk vi i stilling for å sikre landsbyen. Tidlig imorges kom 3 russiske panser. Den ene, en T 34, gikk på en pansermine vi hadde lagt ut, men de to andre gjorde det meget hett for oss et par timer før de trakk seg tilbake. Vi har ennå ikke fått frem panserkanoner her.

Etterhvert får vi forsterkning av 2. bataljon, ca 12 - 14 panser, luftvern og panserjegere og føler oss sterke i sikring her.

- Torsdag den 18. februar kommer plutselig 10 russiske panser ut av landsbyen til venstre for oss og kjører forbi oss i ca 2000 m avstand uten å angripe. Panserjegerne våre skyter en av dem i stykker. Denne landsbyen til venstre blir angrepet og tatt av deler av Wehrmacht. Vi kan sitte og se hvordan russerne løper. Vårt artilleri blander seg inn.

General Popovs arme er nå blitt stoppet. Vi er igjen på offensiven. Vi har fått frem en god del Wehrmacht og vi angriper sammen.

Vi er kommet frem til en lang slette foran en landsby. Den ligger på en skråning foran en stor høyde. Landsbyen er fullsatt av russere.

Jeg er igjen troppfører for granatkaster og skal for en gangs skyld ligge igjen på ca 1500 m for å understøtte angrepet.

Vi går i stilling med kasteren og jeg finner meg en skytestilling bak en forholdsvis inntørket gjødselhaug.

Vi er kommet overraskende på russerne og kan se hvordan de maser for å få sine kanoner i stilling. Da landsbyen ligger på en skråning mot oss kan vi se det meste som foregår. Infanteriet vårt er allerede halvveis over sletta. Jeg har sett meg ut en gruppe russere i kikkerten. De baler med en stor kanon på en gårds plass dratt av hester. Et fint mål for granatkasteren.

Plutselig smeller det voldsomt og jeg ruller ned fra liggestillingen min av lufttrykket og eksplosjonen. En kanon som sto ved siden av meg var en 7,5 cm langsrørskanon med rekylforsterker som blåser et voldsomt lufttrykk rett til siden. Dette fikk jeg rett i hodet. Men det oppdaget jeg først senere.

Da jeg kom noenlunde til meg selv var min første tanke at det var en treffer fra russisk artilleri like i nærheten. Jeg måtte kjenne etter om jeg var truffet, men bortsett fra sviing i venstre kjake, var jeg i orden. Da jeg tok meg til kjaken var den full av kumøkk.

Jeg var temmelig fortumlet av smellet og oppdaget nå at en av våre panserkanoner var kjørt opp like ved siden av der jeg lå og med munningen rett ved siden av hodet mitt. Skytteren på kanonen satt og tittet gjennom kikkertsiktet sitt og la ikke merke til hvor han hadde munningen.

Jeg ble naturligvis aldeles rasende og ga fyren huden full. Det var like før jeg dro til ham. Og dessuten hadde han jo tatt målet mitt. - -

Vi inntok landsbyen. Jeg gikk i lang tid rundt med blå prikker av kruttslam på venstre side av ansiktet og så veldig krigersk ut, og med stor plasterlapp på høyre side. Hørselen ble også nedsatt på det venstre øret.

Søndag 21. februar angriper vi sammen med deler av 7. panserdivisjon Dropopolje og besetter byen. Vi legger oss i sikring i landsbyen Primohatse.

Det ruller nå østover igjen og vi går i ny sikringsstilling i landsbyen Visola Mochela. Det sies at russerne er innesluttet. 7. panserdivisjon kommer fra øst, 11. panser-divisjon fra nord og vi Wikingen fra syd. Vi støter frem til Donetsk hvor vi går i stilling på høydedraget, ca 1000 m vekk fra elven. Vi ligger her på åpen slette. Foran oss strekker skogen seg hele veien ned til de russiske stillingene som går langs elven og helt innpå denne.

Vi graver bunkere og forbereder oss på et lengre opphold.

Jeg er igjen z.b.V. = Zu besondere Vorkommnisse", altså en som kan brukes til alt.

En liten luftvernsskanon 2 cm, hurtigskytende sådan, er stillet til min disposisjon. På grunn av skogen, høy bøk- og eikeskog, kan jeg ikke se elven og russiske stillinger fra min stilling, men på en liten slette, litt tilbaketrukket, ligger en russisk stillingsbunker. Den er antakelig forlatt, men er en fin treningsblink for min flakkanon. Med lyssporgranater kan jeg gjennom kikkertsiktet se at jeg faktisk kan treffe skytterhullet i bunkeren. Dette er ganske moro.

Det viser seg at vi stadig må holde øye med hva russerne foretar seg nede ved elven, om de lager broer eller i det hele tatt forbereder angrep.

En Rottenführer til og jeg blir uttatt til Spähtrupp-førere (speidere), dvs. at vi hver kveld skal lede en tropp på 7 - 8 mann gjennom skogen og ned til elven. Oppgaven er kun å speide på russerne og naturligvis må alt foregå lydløst. Ellers er vi ille ute.

Jeg husker slike speideroppgaver fra min tid som lagfører i det norske militæret, og hvor lydløst vi kunne bevege oss. Med tyskere var det en annen sak. De var opplært til angrep med brask og bram, og det å snike seg frem var ikke deres stil. De hadde vanskelig for å holde kjeft, og stadig var det noe som skranglet.

Nede ved elven, på vår side, var det gamle stillinger fra Wehrmacht og derfra skulle vi observere russerne. Herfra var det bare 50-60 meter til de russiske stillingene på den andre siden.

Som sagt skulle vi bare observere, men det hendte ikke sjelden at en eller annen fikk se en russisk vakt og ikke kunne dy seg for å skyte. I slike tilfeller varte det ikke lenge før russerne svarte med det de hadde.

Disse gutta som ble tatt ut til speidertroppene kunne ikke regne med å komme med på mer enn én tur, da det jo gikk på rundgang. For oss to førere var det verre. Vi gikk jo annenhver dag og måtte regne med at russerne kunne ta sine forholdsregler, legge seg i bakhold, legge ut miner o.l. Jeg forsøkte å variere veiene ned, og også stillingene, så godt det lot seg gjøre, og for all del å instruere om lydløshet og bruke kjeft for hver tur. Etter hvert hjalp det jo litt.

En dag kom det ruslende 4 russiske overløpere, tatarer. De ble tatt godt imot av en MG-gruppe, og da de tilbød seg å arbeide, ble de straks innlosjert blant gutta i gruppa og fikk ligge i deres bunker. Ordren var naturligvis at alle fanger og overløpere straks skulle sendes videre til bataljonen og videre til regimentet. Men de fleste kompanier hadde fanger til forskansningsarbeide o.l. og de ble godt behandlet.

Disse fire tatarerne lå, som sagt, sammen med gutta i bunkeren. På midtstokken som støttet bærebjelken hang ladde maskinpistoler. En natt skjedde det. Mens gutta sov tok tatarerne MP'ene, skjøt ned samtlige tyskere i bunkeren og forsvant ut stien hvor de nå visste det ikke var minelangt, og var vekk.

Etter dette kom det for jeg vet ikke hvilken gang igjen ordre fra regimentet om at det var forbudt å ha fanger ved kompaniet. Russeren, som jeg har nevnt tidligere, Mikki, ble det nå vanskelig å ha for oss. Vi hadde mye nytte av ham og for meg var Mikki blitt en venn. Vi måtte gjemme ham bort en tid, men snart var alt ved det gamle igjen.

Mikki var ukrainer og en luring som greide seg godt. Han kunne noen ord tysk og ble stadig bedre i sproget. Av og til om kvelden forsvant han til nærmeste landsby med brød under armen. Han var en sjarmør blant madkaene, men han dukket alltid opp glad og fornøyd dagen etter.

Mikki ble etterhvert hjelper hos kompanikokken, og når det ble mer bruk for tyskere andre steder, overtok Mikki som kokk og organiserte alt med maten. Han misbrukte aldri den tilliten han hadde fått.

I mai måned dro Mikki med en Feldwebel på permisjon til Tyskland og følgende lille historie ble fortalt: Underveis ble Mikki stående på en jernbanestasjon. Han skulle bare stå på perrongen og passe på pakningen mens tyskeren selv skulle hente forpleining.

På veien tilbake fikk han se Mikki som trofast sto og passet på bagasjen. En løytnant fra marinen gikk like ved Mikki, og til slutt gikk han bort til Mikki og spurte i en brysk tone hvorfor han ikke hilste! Mikki hadde jo tysk uniform, bare med gule speil på kragen.

Mikki tittet forundret på løytnanten. Han hadde jo aldri sett en marineuniform før, og sa: "Ach, Du Soldat? Ich denke Du bist Kammerat Eisenbahner." - -

Feldwebelen kom heldigvis til og fikk forklart situasjonen.

I stillingen ved Donetz ble vi liggende ca 1 måned. Alt var relativt stille. Spennende var naturligvis oppdraget med Spähtruppen. Russerne hadde også begynt den samme trafikken, så vi måtte være meget forsiktige.

Vår bataljonskommandør Dickmann var blitt forfremmet og hadde overtatt regiment Westland. Vi fikk ny kommandør, en Hauptsturmführer. (Kaptein).

Vår angrepsretning er nå nordøstover, og det går videre med mindre trefninger og sikringsoppdrag. Jeg er igjen en slags stormsoldat med MP-våpen.

Vi hører at russerne har satt seg fast i en litt stor landsby med relativt sterke styrker. Vi angriper med hele bataljonen over bred flate. Først på 400-500 m begynner russerne å skyte spredte skudd med artilleri, uten særlig virkning. Det er tydelig at de lar oss komme innpå. Det russiske infanteriet ligger inngravd i utkanten av landsbyen. Vi kommer i spredt orden og sprangvis helt inn på ca 100 m på de russiske stillingene uten å møte russisk ild. Plutselig roper en "Panzer" og flere russiske T 34 ruller ut fra landsbyen til venstre for oss ved 2. kompani. Vårt kompani befinner seg i øyeblikket i en liten dump i terrenget. Det ble vår redning. Vi hører skrik og rasling fra panserne til venstre for oss. En ung løytnant stormer med 12- 15 mann over en gravlund foran oss. De har alle automatvåpen og skyter og vi dekker dem så godt vi kan. En ung underoffiser får et skudd i pannen, snur seg 180 grader med fingeren på avtrykkeren og løper fortsatt 4 - 5 skritt tilbake til oss før han faller.

Løytnanten kommer seg inn blant de første husene. Vi venter hele tiden at panserne skal dukke opp og jeg har en magnetmine ferdig. Hele 2. kompani er kjørt sønder og sammen. Panserne har kjørt dem ned uten i det hele tatt å bruke kanonene. Plutselig suser granater fra landsbyen vi har forlatt over hodene på oss. Det er 8,8 cm Flak. - Vi fikk siden vite at kommandør Dickmann sto i landsbyen sammen med vår nye bataljonskommandør og fulgte angrepet i kikkert. Da han får se panserne hyler han opp: "Har De sendt min bataljon inn i en landsby full av panser, De Idiot!!" I en fart får han kjørt frem 8,8 cm langrørs kanoner. Det var disse granatene som kom oss til hjelp.

Til høyre for oss går et lite dalsøkk inn i landsbyen, og en ung melder, en bayrer ved navn Bayerer, får i oppdrag å undersøke nede i dalsøkket. Kommet ned i dalen oppdager han et MG-hull like foran seg. Han tar fart og hopper rett ned i hullet til 4 russere. Disse var ikke oppmerksomme og Bayerer tok dem alle til fange. Dette ble observert av vårt kompani og vi stormet nå hele kompaniet ned i dalen og med skudd fra alle rør braste vi inn i de russiske stillingene i kanten av landsbyen.

Vi begynte så å rense landsbyen langs hovedveien og russerne flyktet. Plutselig, på en gårds plass midt i landsbyen, begynte en stor høysåte å bevege seg mot oss. Vi løp i dekning bak husene. Det viste seg å være en T 34.

Løytnanten som var kommet inn i landsbyen over gravlunden stormet bort til panseren og fikk satt på den en magnetmine. Den ble sprengt i filler.

Landsbyen var vår. Russerne rømte ut i lange kolonner. 16 ødelagte T 34 sto igjen. De fleste tatt av 8.8 cm Flak på langt hold. General Popovs gjennombrudd ble dermed regnet for avverget og vi ble liggende i sikringsstilling i en litt større landsby.

En kveld, dette var i slutten av mai, kom en løytnant inn i rommet mitt. Vi lå nå i hus. Han slo seg ned ved et bord, tok opp en halv flaske konjakk og slo i to glass. "Gratulerer", sa han. "Imorgen kan De reise til offisersskolen i Tölz i Tyskland".

Jeg stusset litt over dette. Det var jo dimmisjonspapirene jeg ventet på. Signalene hjemmefra tydet på at disse kunne komme når som helst nå.

Jeg fortalte løytnanten dette og sa at jeg derfor ikke var interessert i skolen. Han argumenterte med det gamle, om å forlate kameratene her ute, osv. Den hadde jeg jo hørt før. Riktignok var Grünning igjen av de gamle gutta. Og Mikki. Men jeg hadde meldt meg for ett år og syntes nå jeg hadde gjort nok.

Etter endel argumentering frem og tilbake som tok ganske mange timer, og en halv flaske konjakk, dro han frem fra innerlommen en bunke papirer og sa: "Her. Vær så god! Dimmisjonspapirene Deres! De kan reise imorgen."

Den kvelden tok jeg farvel med Grünning. Og med Mikki. Det var fint måneskinn og vi satt utenfor huset og pratet sammen. Grünning var den kvelden tjenestegjørende underoffiser, men han tok seg tid til å hente en fin kommisærpistol han hadde. Den ga han til meg. Med ammunisjon.

Mikki og jeg ble sittende en stund og forsøkte å snakke. Mikki la ut om fremtiden. Det gikk på tysk/russisk. Det var nok ikke alt jeg forsto, men jeg skjønnte at han ønsket meg alt godt og på russisk vis gråt han og omfavnet meg da vi gikk fra hverandre. Det var hardt for meg også. Jeg fikk aldri mer kontakt med noen av dem.

Turen hjemover er det ikke meget å fortelle om. Det gikk for det meste på tommelfingeren med lastebiler og tilfeldige tog. Avstandene var ikke korte. Fra Polen og videre gikk det med persontog. Jeg skulle melde meg i kasernen i Klagenfurt i Østerrike.

Da jeg kom frem til Klagenfurt var det allerede kommet mange nordmenn som skulle hjem. Midt i juni gikk ferden hjemover.

En merkelig og herlig følelse var det å lande i et opplyst Sverige. En annen verden totalt. Derfra var det bare å ta toget hjem til Norge.

Jeg kom til Oslo på ettermiddagen. En underlig følelse å gå der igjen som en fri mann, nesten. Tankene var mange. Først måtte jeg hjem for å se mor og far. Jeg syntes de var blitt så gamle på den tiden jeg var ute. Som far sa en gang, du har en sønn som du ser vokse opp, og så drar han i krigen. Det er forferdelig. Helt skjønner man det vel ikke før man får barn selv. Mens jeg går der fordypet i mine tanker ser jeg plutselig opp og der står far! Det var mange følelser som vellet opp i oss. Gleden var stor for oss begge.

På Oppegård stasjon sto Asbjørn for å møte far. Da han fikk øye på oss snudde han brått og stormløp hjem. Han skulle forberede mor!

Det var godt å være hjemme!

For meg var krigen slutt.

